

Postanestetiska komplikationer hos hund efter hemgång uppmärksammade av djurägaren– Hur upplever djurägare kommunikationen med kliniken vid uppkomna komplikationer?

*Post-anesthetic complications in dogs after returning home noticed by the owner
– How does the owner experience the communication with the clinic if complications occur?*

Ida Marklund och Emma Staf

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för kliniska vetenskaper
Djursjukskötprogrammet
Uppsala år 2021

Postanestetiska komplikationer hos hund efter hemgång uppmärksammade av djurägaren– Hur upplever djurägare kommunikationen med kliniken vid uppkomna komplikationer?

Post-anesthetic complications in dogs after returning home noticed by the owner – How does the owner experience the communication with the clinic if complications occur?

Ida Marklund och Emma Staf

Handledare: Elin Svonni, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Examinator: Todd Johansson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i djuromvårdnad
Kurskod: EX0994
Program/utbildning: Djursjukskötprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för kliniska vetenskaper, Avdelningen för djuromvårdnad

Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2021
Omslagsbild: Ida Marklund

Nyckelord: anestesi, beteende, hund, kommunikation, komplikation, postoperativ, problem

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för kliniska vetenskaper
Avdelningen för djuromvårdnad

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Postanestetiska komplikationer är något som förekommer hos våra hundar. Listan över potentiella komplikationer kan göras lång och beroende på vilken åtgärd som utförts kan olika typer av komplikationer tillstå.

Syftet med detta kandidatarbete är att få en uppfattning om vilka komplikationer djurägare upplever postanestetiskt hos sina hundar, samt bidra till en ökad förståelse hos djurhälsopersonalen om hur djurägare kan uppleva kommunikationen när en komplikation uppstår. I studien undersöktes även hur information gällande postanestetiska komplikationer förmedlas till djurägare. Arbetets syfte undersöktes dels genom en litteraturstudie, dels genom en enkätundersökning. Enkätundersökningen riktade sig till djurägare vars hund hade blivit sederad eller sövd och frågorna fokuserade huvudsakligen på djurägarens upplevelser.

Resultatet för vilka komplikationer som djurägare upplever kan inte generaliseras till hela hundpopulationen då ett bekvämlighetsurval skett och enkäten som utformades endast delades på sociala medier. Utöver det stod två rasgrupper för majoriteten av de hundar som ingick i studien. Det framkom att komplikationer upplevda av djurägare var samma som observerats i tidigare studier. Hur informationen förmedlats till djurägare om komplikationer som kan uppstå samt tecken att uppmärksamma i hemmet varierade kraftigt bland de svarande. Ett samband kunde observeras utifrån enkätstudien mellan de som uppgav att de inte fått någon information om tecken att uppmärksamma efter hemgång och om de angett att en komplikation uppstår.

Utifrån enkätstudien verkar de flesta svarande nöjda med informationen och hjälpen de fått från djursjukhuset eller kliniken. Det uppdagades att de som var mest nöjda med informationen, hade erhållit den både muntligt och skriftligt. Fler studier inom ämnet vore av intresse för att få en förståelse för hur kommunikationen mellan djurägare och djurhälsopersonal kan hanteras på bästa sätt. Då denna studie enbart undersökte korttidskomplikationer vore det av intresse med ytterligare studier om vilka långtidskomplikationer som kan uppmärksammas hos hund efter hemgång.

Nyckelord: adherence, anestesi, beteende, compliance, kommunikation, komplikation, postoperativ, problem.

Abstract

Complications is something that our dogs can experience post-anesthetically. The list of potential complications is long and depending on the medical treatment, different complications can occur.

The purpose of this bachelor thesis is to investigate which complications dog owners experience post-anesthetically. This thesis also strives to deepen the understanding of how dog owners experience the communication with animal health personnel when complications occur. It was further analyzed how information regarding post-anesthetic complications was communicated to the owners. This was examined partly through a literature study and partly by a questionnaire survey. The survey was addressed to pet owners whose dog had been sedated or anesthetized and the questions focused on the pet owner's experiences.

The findings regarding which complications dog owners experience cannot be applied to the entire dog population since a convenience sampling was made and the survey was distributed on social media. In addition, the majority of the respondents belonged to only two groups of dog breeds. However, complications experienced by the owners were similar to those observed in previous studies. How information was presented to the owners about complications that may occur as well as signs to pay attention to at home, varied greatly among the respondents. An association was shown which indicate that those who did not receive any information were more likely to state that a complication had occurred.

The study indicates that, most respondents seemed satisfied with the information and help that they received. Also, it was discovered in the survey that the dog owners who were most satisfied with the information, received it both verbally and in writing. More studies of the subject would be of interest in order to gain an understanding of how communication between animal owners and animal health personnel can be performed. As this study only focus on short-term complications, further studies about long-term complications would also be of interest.

Keywords: adherence, anesthesia, behaviour, communication, complication, compliance, postoperative, problem.

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	9
Figurförteckning.....	10
Definitioner och förkortningar	11
1. Inledning.....	13
1.1. Syfte.....	14
1.2. Frågeställningar	14
2. Bakgrund	15
2.1. Kommunikation	15
2.1.1. Compliance och adherence	15
2.1.2. Relationscentrerad vård.....	16
2.1.3. Icke-verbal kommunikation	17
2.1.4. Tillvägagångsätt för en tydlig kommunikation.....	18
2.2. Vanliga postanestetiska komplikationer	19
2.2.1. Beteendeförändringar	19
2.2.2. Smärta	20
2.2.3. Inkontinens.....	20
2.2.4. Sårkomplikationer	21
2.2.5. Gastrointestinala problem.....	22
3. Material och metod	24
3.1. Litteraturbakgrund	24
3.2. Enkätstudie.....	25
3.2.1. Urval.....	25
3.2.2. Inklusion- och exklusionskriterier	25
3.2.3. Datainsamling	25
3.2.4. Genomförande	26
3.2.5. Dataanalys	26
4. Resultat.....	27
4.1. Hundarna som ingick i studien	27

4.2.	Utförda åtgärder och operationer	28
4.3.	Information gällande komplikationer	30
4.4.	Återkoppling efter åtgärd	32
4.5.	Komplikationer upplevda av djurägarna	32
4.6.	Djurägarens upplevelser kring kommunikationen	35
4.7.	Övriga kommentarer från djurägarna	36
4.8.	Samband mellan information till djurägare och uppkommen komplikation	36
5.	Diskussion.....	38
5.1.	Resultatdiskussion.....	38
5.2.	Metoddiskussion	41
5.3.	Konklusion	44
	Referenser.....	45
	Tack	49
	Bilaga 1. Enkäten.....	50
	Bilaga 2. Fördelning av hundraser	59
	Bilaga 3. Geografisk fördelning över vart åtgärden utförts	60
	Bilaga 4. Information rörande komplikationer som kan uppstå	61
	Bilaga 5. Information om tecken att uppmärksamma efter hemgång.....	62
	Bilaga 6. Koden från programspråk R.....	63

Tabellförteckning

Tabell 1. Antal och procent av respektive åtgärd som utförts	29
Tabell 2. Specifikation av enklare åtgärder	29
Tabell 3. Specifikation av akuta åtgärder	29
Tabell 4. Hur nöjda respondenterna var vid kontakt med djurhälsopersonal	35

Figurförteckning

Figur 1. Hundens ålder vid åtgärd.	28
Figur 2. Hur information om eventuella komplikationer gavs.	30
Figur 3. Hur information om tecken att uppmärksamma efter hemgång gavs.	31
Figur 4. När återkopplingen efter åtgärd skedde.	32
Figur 5. Komplikationer och när de uppstod.	33
Figur 6. Komplikationer och hur länge de varade	34
Figur 7. Samband mellan information och komplikation	36
Figur 8. Samband mellan information och klinikens storlek	37
Figur 9. Fördelning av hundraser.....	59
Figur 10. Vart åtgärden utfördes.....	60
Figur 11. Information om komplikationer som kan uppstå.	61
Figur 12. Information om tecken att uppmärksamma efter hemgång.....	62

Definitioner och förkortningar

Adherence	Hur väl djurägaren följer djurhälsopersonalens råd över tid samt hur djurägaren deltar i beslutprocessen
Adrenerga bindningar	Bindningar där adrenalin och noradrenalin binder till adrenerga receptorer som verkar på den glatta muskulaturen samt kardiovaskulära systemet
Chi-2-test	Statistisk test för jämförelse mellan observerade och förväntade frekvenser
Compliance	Hur väl djurägaren följer djurhälsopersonalens råd
Dikotoma frågor	Endast två svarsalternativ möjliga
Djurhälsopersonal	Inkluderar även djurvårdare och receptionist/telefonist
Kategoriska frågor	Flera svarsalternativ möjliga
Laparoskopi	Titthålskirurgi
Latent	Tolkande innehållsanalys
Manifest	Deskriptiv innehållsanalys
Postoperativ	Efter en operation/åtgärd
RStudio	Statistiska analyser gjordes i R 4.0.2
Reflux	Vätska som rör sig mot den normala riktningen
Stereotypiska beteenden	Utförande av onormala beteenden
GER	Gastroesofageal reflux
GID	Gastrointestinal dysfunktion
OVH	Ovariohysterektomi
PORV	Postoperative regurgitation and vomiting
RCC	Relationship centered care
USMI	Urethral sphincter mechanism incompetence

1. Inledning

Kunskapen inom veterinärmedicin är under ständig utveckling och djurägarna har idag större tillgång till vård för sina sällskapsdjur än tidigare (Murray et al. 2006). Generell anestesi utförs idag rutinmässigt på smådjurskliniker och de flesta hundar kommer genomgå minst en åtgärd som kräver sedering eller anestesi under sin livstid (Cooper et al. 2011:663). Efter dessa åtgärder kan komplikationer tillstå (Phillips et al. 2015), vilket gör att djursjukskötaren har en väsentlig roll då omvårdnad av postanestetiska komplikationer tillhör deras dagliga arbete.

I syfte att få en uppfattning om hur ofta postanestetiska komplikationer förekommer, granskades ett antal studier där olika åtgärder utförts. I en studie där 618 tikar kastrerats, framgick det att en postoperativ komplikation kunde ses hos 16 % av tikarna (Pope & Knowles 2014). En annan studie visade att 17,4 % av 363 korsbandsskador som åtgärdats operativt, hade drabbats av en komplikation (Casale & McCarthy 2009). Ytterligare en studie som analyserat förekomsten av postoperativa komplikationer efter korsbandsskador, fann att 19 % av 501 operationer hade rapporterat en postoperativ komplikation (Wolf et al. 2012). Dessa studier visar att komplikationer förekommer efter åtgärder. Det är därför viktigt för djurhälsopersonal att ha en tydlig kommunikation med djurägare postanestetiskt för att kunna fånga upp dessa, även efter hemgång. En tydlig dialog preanestetiskt är av lika stor vikt, för att kunna upplysa om potentiella komplikationer som kan uppstå och ge djurägaren en möjlighet att överväga om de har förmåga att hantera dessa (Knight et al. 2013).

I nuläget finns det studier som beskriver de vanligaste komplikationerna som uppkommer vid specifika åtgärder (Ward et al. 2019). De komplikationer som bland annat nämns i litteraturen är inkontinens, smärta, inappetenz och sårinfektioner (Corriveau et al. 2017). Däremot saknas tidigare forskning om hur komplikationer som framträder i hemmet uppmärksammas, samt hur djurägare upplever kommunikationen vid en uppkommen komplikation. Inbokade återbesök och suturtagningar är två tillfällen där djurhälsopersonalen kan fånga upp komplikationer som uppstått efter hemgång (Son et al. 2016). Utöver dessa tillfällen finns ett stort behov av en tydlig kommunikation med djurägaren för att inte missa tidiga tecken på komplikationer. Förutom de fysiska komplikationerna kan även

vissa hundar drabbas av beteendeförändringar efter anestesi, såsom vokalisering, aggression eller stereotypiska beteenden (Knight et al. 2013).

Djurägaren spelar en väsentlig roll för att uppmärksamma komplikationer som dyker upp i hemmiljön, vilket medför att deras kunskap rörande detta blir avgörande för hur snabbt hunden får vård. I vissa fall finns det delade meningar mellan djurhälsopersonalen och djurägaren i huruvida det är en komplikation som uppkommit till följd av en åtgärd eller inte (Son et al. 2016). Således är kommunikation ett ämne som är av stort intresse för djurhälsopersonalen (Cooper et al. 2011:207). Hur dessa postanestetiska komplikationer uppmärksammas hos hund efter hemgång, samt hur kommunikationen mellan djurägare och djurhälsopersonalen fungerar ligger till grund för denna uppsats. Uppsatsen skrivs som en del av kandidatexamen inom djuromvårdnad vid Sveriges lantbruksuniversitet.

1.1. Syfte

Syftet med examensarbetet är att bidra till ökad kunskap hos djurhälsopersonal om vilka komplikationer som djurägaren upplever postanestetiskt hos sin hund efter hemgång. Arbetet fokuserar på de komplikationer som uppstått inom fyra veckor efter hemgång.

Syftet är även att djurhälsopersonalen ska få en större förståelse för hur djurägaren upplever kommunikationen med kliniken när komplikationer uppstått efter hemgång. Arbetet ger dessutom en inblick i hur djurägaren upplever informationen från kliniken inför anestesi eller sedering samt vid hemgång.

1.2. Frågeställningar

- Vilka postanestetiska komplikationer upplever djurägare hos sin hund efter hemgång?
- Vad får djurägare för information från kliniken om eventuella komplikationer som kan uppstå hos hund efter hemgång?
- Hur upplever djurägare den postanestetiska kommunikationen med kliniken efter hemgång?

2. Bakgrund

2.1. Kommunikation

Inom humanmedicinska studier har effektiv kommunikation visat sig ha stor betydelse för huruvida patienten får ett förtroende för läkaren eller inte. Studier har visat på brister i kommunikationen i mellan 30 och 60 % av fallen (Abood 2007). Inom den veterinärmedicinska forskningen finns det betydligt färre studier att tillgå, dock ses även här betydelsen av en god kommunikation mellan djurhälsopersonal och djurägare (Coe et al. 2008). En bidragande faktor till det ökade intresset för kommunikation inom veterinärmedicinen är det förändrade synsättet på relationen mellan djurägare och djuret (Shaw 2006).

2.1.1. Compliance och adherence

God kommunikation mellan djurhälsopersonal och djurägare ligger till grund för att hantera och i möjligaste mån undvika eventuella komplikationer efter hemgång. Inom medicinsk forskning används begreppen compliance och adherence för att beskriva kommunikationen och hur väl djurägaren följer de råd och ordinationer som djurhälsopersonalen ger (Abood 2007). Då dessa begrepp inte har några bra svenska översättningar, kommer de engelska orden att användas i detta arbete. Begreppen compliance och adherence går att likna med varandra men det finns vissa skillnader mellan uttrycken som behöver belysas (Aronson 2007). Både compliance och adherence syftar på hur väl djurägaren följer de råd som djurhälsopersonalen ger. Skillnaden är att begreppet adherence ger djurägaren en möjlighet att ifrågasätta och komma med egna synpunkter, till skillnad från compliance där inga möjligheter till invändningar ges. Adherence syftar även till att se hur väl djurägaren följer råden över tid. Genom att inkludera djurägaren i hela beslutsprocessen har adherence visat sig vara mer fördelaktigt än compliance och något som eftersträvas alltmer idag (Aronson 2007).

En nyligen genomförd kvantitativ studie (Abood 2007), fann att djurägarens compliance ofta var lägre eller högre än vad djurhälsopersonalen antog, något som

tyder på en dålig kommunikation från båda parter. I andra studier har det påvisats att en forcerad och stressad kommunikation har en negativ inverkan för djurägarens förståelse, medan en lugnare dialog med långsammare tempo associeras med bättre compliance och adherence (Kanji et al. 2012).

2.1.2. Relationscentrerad vård

I en studie av Kanji et al. (2012) framgår det att fokuset ska ligga på en ömsesidig dialog mellan djurägare och djurhälsopersonal för att kunna utforma en optimal vårdplan. Inom humanmedicinen har tidigare forskning fokuserat mycket på den relationscentrerade vården (RCC), där relationen mellan patient och läkare observerats. Detta är något som även har börjat användas inom veterinärmedicinen (Kogan et al. 2014). Begreppet RCC står för ”relationship centered care” och syftar till att gynna en gemensam förståelse för vårdbehoven mellan inblandade parter. Därför anses RCC vara en grundläggande komponent för att uppnå optimal vård av patienten (Küper & Merle 2019). Detta är en betydelsefull metod och något att sträva efter för att engagera djurägaren att följa de råd som rekommenderas (Abood 2007). De faktorer som visats ha stor betydelse är hur informationen presenteras samt att det finns ett ömsesidigt informationsutbyte som passar djurägarens kunskapsnivå och intresse. Det möjliggör att djurägaren kan orientera sig i beslutsprocessen och hantera eventuella frågetecken och osäkerheter som kan uppstå (Küper & Merle 2019).

För att nå bättre compliance, adherence och RCC finns olika tillvägagångssätt beskrivna. Inom den humanmedicinska forskningen finns en etablerad modell vars syfte är att förbättra interaktionen mellan läkare och patient. Modellen kallas ”four habits model” och har idag alltmer börjat användas inom den veterinärmedicinska forskningen (Abood 2007). Modellen består av fyra delar: investera i början, få fram kundens perspektiv, visa empati och vara engagerad.

Den första delen i modellen, investera i början, fokuserar på olika kunskaper för att skapa ett engagemang hos djurägaren redan i början av besöket. Det inkluderar introduktionen till mötet, hälsningen, frågornas utformning, men även djurhälsopersonalens förmåga att lyssna och identifiera djurägarens oro. Att kunna tolka djurägarens kroppsspråk och gester ligger till grund för att tidigt skapa en bra relation och ett band till djurägaren (Abood 2007).

Den andra delen i modellen handlar om att få fram djurägarens perspektiv. Denna del fokuserar på att förstå skälen bakom den sökta hjälpen och hur djurets problem påverkar djurägarens tillvaro (Abood 2007). I många fall antas det att djurägarna kommer att säga ifrån om det är någonting de inte instämmer i eller som de inte förstår. Flera studier, både inom humanmedicinen och veterinärmedicinen, har visat

att det ofta inte sker. Därför behöver djurhälsopersonalen erhålla kunskaper om hur djurägarens perspektiv kan sättas i fokus, och därmed kunna utveckla en ömsesidig respekt. Det har visats stärka relationen mellan djurägare och djurhälsopersonal (Abood 2007).

Den tredje delen av modellen handlar om att visa empati. Genom visad empati byggs ytterligare förtroende mellan djurägare och djurhälsopersonal. Djurhälsopersonalen bör besitta kunskaper för att förstå djurägarnas emotionella uttryck och kunna identifiera deras känslor. Lika stor vikt bör läggas vid att själv kunna förmedla medkänsla och emotionellt stöd, antingen verbalt eller icke-verbalt med kroppsspråk. Att visa verbalt eller icke-verbalt uttryck för empati kan dock vara svårt. I en genomförd studie utvärderades 300 klinikbesök där endast sju procent av mötena visade uttryck för empati (Abood 2007).

Den sista delen av four habits model fokuserar på att vara engagerad och visa engagemang till slutet av besöket. Denna del fokuserar främst på informationsutbytet, beslutsfattandet och att de rekommendationer som ges följs upp. För att uppnå detta läggs främst fokus på att utforma en plan som passar djurägarens livssituation. Genom att djurägaren inkluderas i beslutsprocessen och godkänner planen, ges möjlighet att utreda frågetecken som uppstått eller förtydliga informationen om den varit otydlig. Till följd av detta får djurhälsopersonalen möjlighet att undersöka eventuella problem som kan uppstå i hemmet som kan hindra djurägaren från att ge optimal vård (Abood 2007).

2.1.3. Icke-verbal kommunikation

Icke-verbal kommunikation, det vill säga kommunikation genom kroppsspråk såsom ögonkontakt, ansiktsuttryck och kroppsrörelser, utgör ungefär 80 % av all kommunikation som sker mellan individer (Shaw 2006). Detta gör att kommunikationen som sker via kroppsspråk spelar en betydande roll för relationen mellan djurägaren och djurhälsopersonalen. Icke-verbalt stöd till djurägaren har visats medföra bättre compliance och adherence (Kanji et al. 2012). Att visa empati med gester och kroppsliga uttryck har dessutom en betydande del i four habits model och har visats vara avgörande för optimal RCC (Küper & Merle 2019). Kvalitativa studier inom veterinärmedicinen tyder på att djurägaren förväntar sig medkänsla och empati, vilket i detta fall handlar om att djurhälsopersonalen ska uppfatta och ta djurägarens känslor på allvar (Shaw 2006).

2.1.4. Tillvägagångsätt för en tydlig kommunikation

I en studie från Kanada presenterades ett samband mellan hur tydliga instruktioner djurhälsopersonalen gav och djurägarens motivation att följa dessa. Studien visade att vid en klar och tydlig kommunikation var djurägarna mer benägna att följa djurhälsopersonalens rekommendationer (Kanji et al. 2012). Studien bestod av 20 deltagande veterinärer som observerades i samband med interaktion med 350 djurägare. Oddsens var sju gånger större att djurägaren följde rekommendationerna om de fått tydlig information från djurhälsopersonalen. Vikten av motivering bakom rekommendationerna visade också ha betydelse och ökade sannolikheten att djurägaren skulle följa råden (Kanji et al. 2012). Något annat som visat sig ha stor betydelse är att djurägaren ska känna sig delaktig i hela beslutsprocessen (Abood 2007). Det bekräftas även i en studie från Tyskland där det beskrevs att 74 % av djurägarna ville vara delaktiga i hela processen (Küper & Merle 2019).

Det finns ytterligare aspekter att ta hänsyn till gällande kommunikationen och dess tydlighet mellan djurägare och djurhälsopersonal. Det är betydande för djurhälsopersonalen att få ökad förståelse för hur de på bästa sätt kan motivera djurägaren att följa vårdplanen (Halls 2018). Flera studier har visat på att människor bara minns en viss mängd av den information de erhåller. Därför spelar djurhälsopersonalen en viktig roll gällande informationen inför hemgång och hur den presenteras för att passa djurägarens kunskaper (Halls 2018). Om djurägaren upplever att behandlingen är alltför problematisk eller tar för lång tid är risken större att de inte följer råden, vilket leder till bristande adherence (Abood 2007).

Vid kontakt med djurägaren har öppna frågor, där djurägaren får berätta om sina upplevelser visats vara fördelaktigt för att nå en bättre kommunikation (Shaw 2006). Med övervägande stängda frågor som endast kan besvaras med ja eller nej, ges inte djurägaren samma möjlighet att utveckla sina upplevelser och djurhälsopersonalen kan inte skapa sig en djupare förståelse och visa empati på samma sätt som vid öppna frågor (Küper & Merle 2019). Även i andra studier påpekas fördelarna med öppna frågor för att inte djurägaren ska hamna i en passiv roll och för att undvika att djurhälsopersonalen styr konversationen (Shaw 2006).

En tydlig kommunikation har visats minska djurägarens användning av alternativa informationskällor utanför veterinärmedicinen (Küper & Merle 2019). I en studie av Kogan et al. (2014) granskades ett slumpmässigt urval av kliniker i USA med frågeställningen hur informationen påverkar djurägarens benägenhet att söka ytterligare svar på exempelvis internet (Kogan et al. 2014). Av de deltagande veterinärerna bekräftade 67 % att djurägare ofta framför internetbaserad information vid klinikbesök, något som de ibland upplever som ett problem (Kogan et al. 2014). En tydlig kommunikation från djurhälsopersonalen spelar därför en

vital roll för att djurägarna ska kunna erhålla korrekt kunskap alternativt insamla rätt typ av information på internet. Det är viktigt med rätt frågor, att nyckelinformation upprepas, att besöket inte upplevs som stressigt för djurägaren men även att djurhälsopersonalen lyssnar aktivt på djurägaren och tar deras upplevelser på allvar (Küper & Merle 2019).

2.2. Vanliga postanestetiska komplikationer

Varje gång en hund sederas eller sövs och en åtgärd utförs, finns en risk för att en komplikation tillstöter (Phillips et al. 2015). Vid en rutinåtgärd kan listan över potentiella komplikationer bli lång. Av den anledningen valdes enbart de komplikationer som var vanligast förekommande, vilka visade sig vara; smärta, inkontinens, sårinfektion/sårinflammation, gastrointestinala problem och beteendeförändringar (Diesel et al. 2010). Beskrivning av dessa komplikationer påträffades även där andra åtgärder utförts (Follette et al. 2020).

2.2.1. Beteendeförändringar

Den postanestetiska återhämtningen kan vara en tuff och jobbig period för många individer, där vissa drabbas av långvariga komplikationer såsom beteendeförändringar (Väisänen et al. 2004). Hos människor, särskilt hos barn, har anestesi och kirurgiska ingrepp visats påverka beteendet (Vernon et al. 1966). Sådana långvariga beteendeförändringar har ännu inte studerats hos djur.

I en studie som utförts i Sverige har beteendeförändringar undersökt hos 96 hundar under återhämtningsperioden efter mjukvävnadsoperationer (Väisänen et al. 2004). I den prospektiva enkätstudien fick djurägarna besvara frågor gällande olika beteendenaspekter som uppstått inom två veckor efter hemgång (Väisänen et al. 2004). I studien visade alla hundar postanestetiska beteendeförändringar, där majoriteten sågs under det första dygnet. De beteendeförändringar som observerades i studien var främst relaterade till; hur hunden rörde sig, aktivitetsnivå, nivå av lekfullhet och kontaktsökning. De beteendeförändringar som observerades och som av djurägarna associerades med smärta var; vokalisering (46 %), rastlöshet (26 %) och förändrat rörelsemönster (24 %). Utöver de beteendeförändringar som upplevdes bero på smärta observerades även beteendeförändringar gällande hundens aptit, urineringsvanor samt hundens sinnestillstånd (Väisänen et al. 2004).

2.2.2. Smärta

En annan postanestetisk komplikation som kan ses efter hemgång hos hund är smärta (Väisänen et al. 2004). Den internationella föreningen för studier av smärta definierar smärta som en sensorisk eller känslomässig upplevelse associerad med verklig eller potentiell vävnadsskada (Cooper et al. 2011:673). Det finns tre olika kategorier av smärta: fysiologisk, inflammatorisk och neurologisk (Cooper et al. 2011:673). Den fysiologiska smärtan är den första akuta varningen på skarp smärta. Den inflammatoriska smärtan ses vid vävnadsskada samt inflammation och ökar vid belastning. Neurologisk smärta kan ses vid nervskador (Cooper et al. 2011:673).

Variationer i smärtbeteende kan skiljas åt beroende på om djuret är bytes- eller rovdjur. Hunden klassas som ett rovdjur vilket gör den mer benägen att visa ett aggressivt beteende i en obekväm situation. Det finns dock variationer mellan olika raser, där till exempel labradorer brukar vara mer kontaktsökande vid smärta och Whippets mer känsliga och benägna att vokalisera (Cooper et al. 2011:675). Andra tecken som kan studeras vid smärta är: flyktbeteende, kontaktsökande beteende gentemot djurägaren, förändringar i sömnrutiner, inappetens och pain face (Cooper et al. 2011:675).

Att observera hundens beteende efter operation är viktigt för att tidigt kunna upptäcka tecken på smärta (Cooper et al. 2011:674). Direkt efter ingreppet kan smärta ofta observeras, men det är även viktigt att observera tecken på smärta under hela återhämtningsfasen. Viktiga tecken att uppmärksamma i den senare delen av återhämtningsfasen är beteendeförändringar som exempelvis förändrade matvanor, förändrat rörelsemönster, och personlighetsförändringar. Dessa faktorer kan påverka djurets förmåga att utföra sina dagliga behov, såsom att tvätta sig (Cooper et al. 2011:675).

2.2.3. Inkontinens

Kastrering är ett vanligt ingrepp hos hundar. I en studie från 2017 har tikar som genomgått laparoskopisk kastrering observerats för att undersöka de långvariga och kortvariga postoperativa komplikationerna (Corriveau et al. 2017). Totalt ingick 278 tikar i studien och den enda långvariga komplikationen som observerades var inkontinens (Corriveau et al. 2017). Inkontinens kan ibland ses redan några veckor efter kastrering, men brukar oftast kunna ses två till fem år efter åtgärd (Reichler & Hubler 2014). I en annan studie där brittiska djurägares inställning till kastrering undersökts, sågs även där inkontinens som det största postoperativa problemet efter kastrering av tik (Wongsaengchan & McKeegan 2019). I denna studie svarade 451 djurägare på en enkät, där 71 % av de svarande ansåg att kastrering av tik inte bör

införas som en rutinåtgärd. Det trodde artikelförfattarna berodde på risken att drabbas av en postoperativ komplikation, såsom inkontinens. Med avseende att införa en rutin för kastrering av hanhundar var det endast 45 % av de svarande som inte ville införa en sådan rutin (Wongsaengchan & McKeegan 2019).

Urethral sphincter mechanism incompetence (USMI) är en form av förvärvad inkontinens som kan utvecklas efter ovariohysterektomi (OVH) hos hundar (Adin 2011). Det finns olika orsaker till inkontinens där östrogenbrist är en av dem. Östrogen ökar antalet alfa-receptorer och adrenerga bindningar, vilket leder till en förändrad muskelsammansättning i den glatta muskulaturen i urinröret. Denna förändring leder till att tiken kan bli inkontinent (Adin 2011). Retrospektiva studier visar på att 5-60 % av hundar, beroende på ras, utvecklar inkontinens efter OVH (Reichler & Hubler 2014). Inkontinensen noteras ofta av djurägaren medan hunden sover, men kan även märkas av vid spänning eller nervositet (Adin 2011).

2.2.4. Sårkomplikationer

Ytterligare komplikationer som förekommer postoperativt är inflammerade och infekterade operationssår (Bassetti et al. 2015). En inflammation uppstår när kroppens immunförsvar reagerar på mikroorganismer eller ett skadligt stimuli (Stankov 2012). De fem karaktäristiska tecknen som syns vid en inflammation är: rodnad, ömhet, svullnad, smärta och nedsatt funktion i området. Inflammationsfasen är nödvändig för sår läkningen i det akuta skedet (Stankov 2012). Vid en förlängd inflammationsfas kan istället en kronisk inflammation uppstå, något som kan leda till ytterligare komplikationer och en förlängd återhämtning för patienten (Stankov 2012).

En infektion av såret kan fördröja läkningsprocessen (Daeschlein 2013). Detta på grund av att ett smittämne koloniserat i tillräcklig mängd för att orsaka infektion i såret. Ytterligare en komplikation som kan uppstå är om såret koloniserar av multiresistenta bakterier, vilket resulterar i fördröjda läkningstider samt att risken ökar för att antibiotikaresistenta bakterier sprids i miljön (Daeschlein 2013). Antibiotikaresistenta bakterier är idag ett globalt problem som förutom att försvåra läkningsprocessen av sår, även kan leda till mer svårbehandlade tillstånd, såsom sepsis (Hassoun et al. 2017). Vid sepsis kommer bakterierna ut i blodbanorna och kan angripa ett flertal organ och en direkt livshotande situation kan uppstå (Gyawali et al. 2019).

Utöver de tidigare nämnda sårkomplikationerna kan postoperativa blödningar förekomma (Chiara et al. 2018). Under förutsättningarna att inga komplikationer eller felsteg skett under operationen är patientens hemostas och dess koagulationsförmåga en av de faktorer som kan påverka om en blödning uppstår

(Chiara et al. 2018). Ytterligare faktorer som kan påverka en patients benägenhet till blödning är vilka mediciner patienter äter för tillfället och om djuret har andra sjukdomar (Curnow et al. 2016).

2.2.5. Gastrointestinala problem

I samband med narkos och administrering av bland annat opioider finns en ökad risk för att djuret upplever perioperativt illamående, kräkningar och gastroesofageal reflux (GER) (Kraus & Cazlan 2019). Allmän anestesi kan därför vara predisponerande för gastrointestinal dysfunktion (GID), vilket i sin tur kan leda till problem där djuret inte får i sig tillräckligt med näring (Torrente et al. 2017). Klassiskt betraktas GER som en passiv reflux av mag- eller matstrupsinnehåll och är något som hundar kan uppleva som obehagligt (Torrente et al. 2017). Detta behöver dock inte nödvändigtvis associeras med illamående. Illamående kan vara en utmanade uppgift att notera om hunden upplever, då detta kan uppstå utan att hunden kräks (Kraus & Cazlan 2019).

Förekomsten av kräkningar kan påverkas av specifika läkemedel, dess löslighet, dos och administreringsväg (Kraus & Cazlan 2019). Inom humanmedicinen är postoperativt illamående och kräkningar (PORV) ett syndrom som förekommer under de första 24 timmarna efter anestesi (Davies et al. 2015). Begreppet PORV står för ”postoperative regurgitation and vomiting” och beskriver förekomsten av postanestetiska uppstötningar och kräkningar hos människor (Davies et al. 2015). Förekomsten av kräkningar i samband med anestesi är cirka 30 % och förekomsten av illamående cirka 50 %. Detta kan dock stiga till 80 % i de båda grupperna om det är en högriskpatient med cirkulatorisk påverkan som har studerats (Kraus & Cazlan 2019). Patienterna i humanstudierna har rapporterat höga nivåer av obehag, ångest och missnöje i samband med illamående och kräkningar (Kraus & Cazlan 2019).

Förekomsten av PORV och dess komplikationer hos hundar är inte helt kända. För att observera frekvensen av kräkningar eller uppstötningar inom 24 timmar efter anestesi har ett fåtal studier utförts inom veterinärmedicinen. Postoperativa uppstötningar och kräkningar har visat påverka bekvämligheten för de studerade hundarna (Davies et al. 2015). Av de 69 studerade hundarna som genomgått mjukvävnadskirurgi utvecklade 14,5 % PORV (Davies et al. 2015). Följder som kan orsakas av PORV är esofagit, esofagusträngningar och aspirationspneumoni (Johnson 2014). I en annan studie (Torrente et al. 2017) framgick det att 38,5 % av hundarna utvecklade någon form av övergående GID under den perianestetiska perioden och att 22,9 % hade en episod av GER. Av alla studerade hundar uppvisade 6,8 % kräkningar (Torrente et al. 2017).

I en nordamerikansk studie (Kraus & Cazlan 2019) har djurägares oro för illamående och kräkningar hos sina hundar i samband med opioider och anestesi undersökts. Djurägarna fick fylla i ett frågeformulär där de svarade på frågor gällande sina förväntningar kring dessa områden. Studien indikerade att majoriteten av hundägarna var bekymrade över att deras hundar upplevde illamående och uppstötningar i samband med anestesi. Av de djurägare som deltog i studien beskrev 93 % oro inför att deras hund skulle bli illamående och 90 % oro angående kräkningar. Studien redogör inte för hur många hundar som faktiskt drabbades av illamående eller kräkningar, utan beskrev endast djurägarnas oro för detta (Kraus & Cazlan 2019).

Angående postanestetisk diarré hos hund finns det begränsat med information, men i samma studie som förekomsten av kräkningar undersökts, studerades även förekomsten av diarré (Torrente et al. 2017). Studien visade att 11,8 % av hundarna utvecklade diarré i den postanestetiska fasen (Torrente et al. 2017). Diarré kan leda till ytterligare komplikationer i varierande allvarlighetsgrad. De komplikationer som beskrivs i studier gällande diarré är kontaminering av eventuella operationssår, samt andra bestående problem relaterade till den brist av näring och vätska som diarré kan orsaka (Torrente et al. 2017).

3. Material och metod

Som bakgrund till arbetet har en litteraturstudie utförts. Syftet med litteraturbakgrunden var att undersöka dels vilka postanestetiska komplikationer som ses hos hund efter hemgång, dels hur kommunikation mellan djurägare och djurhälsopersonal ser ut. Med litteraturstudien som bakgrund utformades sedan en enkät riktad till djurägare för att undersöka detta.

3.1. Litteraturbakgrund

Vetenskapliga artiklar användes som underlag till introduktion, bakgrund, diskussion och utformning av enkäten. Resultatet från enkäten besvarade sedan arbetets syfte och frågeställningar. Följande databaser användes för att hitta relevanta artiklar: PubMed, Web of Science och Scopus. De sökord som bland annat användes var: *anesthesia, behaviour, behavior, canine, castration, communication, complication, dog, dogs, owner, owners, postoperative, problem*. Sökorden kombinerades på olika vis och gav varierat sökresultat i databaserna. Vid sökning med > 150 träffar undersöktes de första sidorna för att hitta relevanta titlar och sedan preciserades sökningen ytterligare. De valda artiklarna granskades och kontrollerades att de fanns att tillgå i fulltext innan de lästes igenom. Utöver sökningarna på de olika databaserna användes referenslistorna i de relevanta artiklarna, samt tidigare studentarbeten inom samma ämne för ytterligare utökad material. Artiklar utan peer-review uteslöts. Inom det valda ämnet fanns begränsat antal relevanta granskade vetenskapliga artiklar. Utöver artiklarna har därför kurslitteratur och vetenskapliga böcker använts till litteraturbakgrunden. En del artiklar från humansidan användes i de fall motsvarande studier inom veterinärmedicinen saknades.

3.2. Enkätstudie

För att besvara frågeställningarna i studien utformades en enkät. Studien är således en enkätstudie med syfte att undersöka djurägarens upplevelser av postanestetiska komplikationer efter hemgång. I enkäten undersöktes dessutom hur djurägarna upplevde kommunikationen med kliniken vid uppkomna komplikationer hos sina hundar. Enkäten utformades, distribuerades och analyserades genom plattformen Netigate.

3.2.1. Urval

Enkäten delades via sociala medier, och riktade sig till personer vars hundar blivit sederad eller sövd i samband med ett klinikbesök. För att nå ut till djurägare delades enkäten i olika hundgrupper på Facebook. Följande Facebook-grupper är några av de grupper där enkäten publicerades: ”Vi som älskar hundar”, ”Hundar”, ”Hundar i Uppsala”, ”Vi som älskar blandrashundar” och ”Viltspår Sverige”. Utöver dessa grupper delades enkäten på författarnas privata Facebook-sidor.

3.2.2. Inklusion- och exklusionskriterier

I studien inkluderades individer som har eller har haft en hund som varit sederad eller sövd. Individer som inte uppfyllde dessa kriterier eller skickade in ett ofullständigt enkätsvar exkluderades. För att inkludera fler respondenter att delta i studien uppmanades delning av länken. Möjlighet gavs att delta i enkäten mer än en gång, ifall respondenten hade flera hundar eller om hunden i fråga varit sederad eller sövd flera gånger. För att erhålla svar från rätt målgrupp utifrån syfte och frågeställning ställdes specifika frågor i enkäten för att säkerställa att respondenterna uppfyllde inklusionskriterierna för att delta i studien.

3.2.3. Datainsamling

Enkäten bestod totalt av 27 frågor fördelade på 16 sidor och innehöll både slutna och öppna svarsalternativ med möjlighet till fritextsvar på vissa frågor. En fullständig version av enkäten finns att se i bilaga 1. Alla flervälsfrågor var obligatoriska, men med olika svarsalternativ för att passa alla respondenter som deltog i studien. Frågorna delades in i olika sidor beroende på ämnesområde. Enkäten anpassades utifrån målgruppens kunskapsnivå inom ämnet.

Enkätsvaren behandlades konfidentiellt och alla deltagande var anonyma då inga svar kan härledas till någon specifik individ. Information om hur data från studien skulle behandlas och användas angavs i den inledande texten med information gällande samtycke och villkoren för deltagandet i enkäten. I enkätens inledande text

fanns också information om att bara fullständiga enkäter kommer att användas och att deltagandet kunde avbrytas genom att inte lämna in en fullständigt ifylld enkät. Alla respondenter fick ge sitt medgivande till deltagandet i studien. I slutet av enkäten fanns kontaktuppgifter till ansvariga för enkätstudien, samt en fråga med möjlighet till fritextsvar för att ge respondenterna möjlighet att kommentera studien.

3.2.4. Genomförande

En testversion av enkäten utformades innan den färdigställda enkäten skickades ut. Testversionen skickades till en vald testgrupp bestående av 20 personer. Urvalet i denna grupp var ett bekvämlighetsurval. Efter respons från testgrupp och handledare reviderades enkäten. Länken till den slutgiltiga versionen publicerades i olika Facebook-grupper. Insamlingen av data pågick från den 16 februari 2021 till och med 24 februari 2021. Enkäten var således öppen i 9 dagar.

3.2.5. Dataanalys

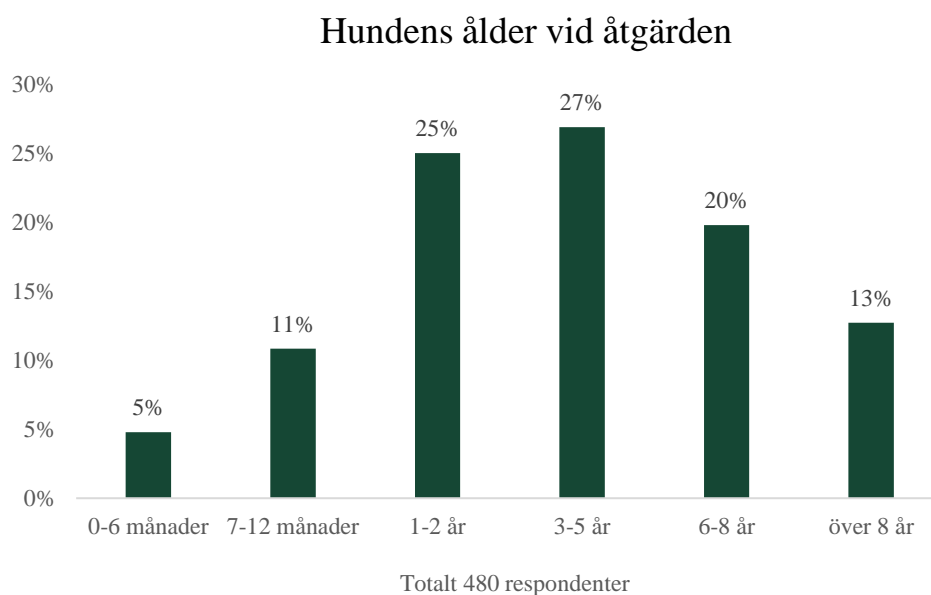
Data analyserades kvantitativt och beskrevs delvis genom deskriptiv statistik, samt att statistiska analyser genomfördes av viss data. Frågor med fritextsvar analyserades kvalitativt med manifest och latent innehållsanalys för att kunna presentera resultatet och dra slutsatser utifrån studien. Rådata från enkätundersökningen sammanställdes i Microsoft Excel där diagram utformades och analyserades med deskriptiv statistik. Med de statistiska analyserna studerades sannolikhetsfördelning mellan utvalda frågor i enkäten. Dessa utfördes med chi-2-test i programvara RStudio 4.0.2 (*The Comprehensive R Archive Network, 2021*). Chi-2-testerna utfördes med 95 % säkerhet och undersökte djurägarens upplevelser kring informationen som gavs och om den skiljde sig åt beroende på om det var ett djursjukhus eller en klinik.

4. Resultat

4.1. Hundarna som ingick i studien

I resultatet av enkäten sammanställdes svar från 480 respondenter som vid tillfället för deltagandet hade eller hade haft en hund som varit sederad eller sövd. Av de från början 562 inkomna enkätsvaren, exkluderades 82 på grund av ofullständiga svar. De flesta ofullständiga enkätsvaren hade avbrutits tidigt i frågeformuläret på frågan om vilken åtgärd/operation hunden genomgått. Av de 480 fullständiga enkätsvaren är det möjligt att samma hund inkluderats mer än en gång om hunden i fråga varit sederad eller sövd vid flera tillfällen. Respondenterna fick olika frågor beroende av tidigare svar i enkäten, vilket gör att vissa av frågorna inte har 480 svarande. På vissa frågor var det möjligt att välja flera svarsalternativ vilket ger fler svarande än respondentantal.

Fördelning mellan könen på hundarna var jämn då 54 % av respondenterna uppgett att deltagandet gällde en tik och 46 % uppgett att det gällde en hane. Respondenterna angav även vilken ras hunden i fråga tillhörde (se bilaga 2, figur 9). Raserna delades in i tio olika grupper baserat på SKK:s indelning av raser som liknar varandra. Utifrån enkätsvaren kunde det konstateras att över 50 % av deltagarna hade hundar från två grupper. De två grupperna som stack ut var; fågel-, apporterande-, vattenhundar (30 %) och vall-, boskaps- och herdehundar (23 %). De resterande 47 % representerades av de åtta återstående hundgrupperna. Majoriteten uppgav att hunden var mellan 1-5 år när åtgärden/operationen utfördes (se figur 1).

Figur 1. Fördelning av hundens ålder när åtgärden utfördes.

4.2. Utförda åtgärder och operationer

I frågan om vilken typ av åtgärd som hunden genomgått sågs en stor variation av svar (se tabell 1). Kastration var den vanligaste åtgärden (22 %) och i övrigt förekom bland annat tandåtgärder, operation av knölar/tumörer, ortopediska skador, röntgen/ultraljud/CT/MR samt akuta operationer. Vid svar ”enklare åtgärd” respektive ”akut åtgärd” fick respondenterna möjlighet att specificera åtgärden, se tabell 2 och 3. Av de enklare åtgärderna var klobrott (77 %) den vanligaste förekommande åtgärden. Många av de svarande som angett ”annan enklare åtgärd” gick att fördela till en tidigare listad åtgärd efter att ha läst fritextsvaren. Vid svar av akut åtgärd visade sig livmoderinflammation, corp al och bitskada vara de tre vanligaste åtgärderna.

Respondenterna som svarat ”annan åtgärd” fyllde i en fritextruta där de fick utveckla vilken typ av åtgärd/operation deras hund genomgått. De 64 respondenterna som angett en annan åtgärd kunde grupperas in i ytterligare kategorier där gastroskopier (17 %), analsäcksåtgärder (16 %) och operation av tonsiller/halsmandlar (8 %) var vanligt förekommande. Övriga åtgärder som togs upp var bråck av olika slag, urinstenar, amputation av svans, operation av lunglob, åtgärd av blodöra och hudåkommor. Vissa svar passade in på en tidigare listad åtgärd.

Tabell 1. Antal och procent av respektive åtgärd som utförts

Utförda åtgärder och operationer	Antal	Procent
Kastration	107	22 %
Tandåtgärd	66	14 %
Röntgen/ultraljud/CT/MR	54	11 %
Öronspolning	3	1 %
Inbokad operation av knölar/tumörer	48	10 %
Inbokad ortopedisk operation	48	10 %
Inbokad ögonoperation	9	2 %
Enklare åtgärd*	22	5 %
Akut operation**	64	13 %
Annan typ av åtgärd/operation	59	12 %
<i>Totalt</i>	480	100 %

*Se tabell 2 för specifikation

**Se tabell 3 för specifikation

Tabell 2. Specifikation av enklare åtgärder

Specifisering av enklare åtgärder	Antal	Procent
Kloklippning	0	0 %
Klobrott	20	77 %
Pälsvård	0	0 %
Blodprovstagnning	2	8 %
Annan än listad ovan	4	15 %
<i>Totalt</i>	26	100 %

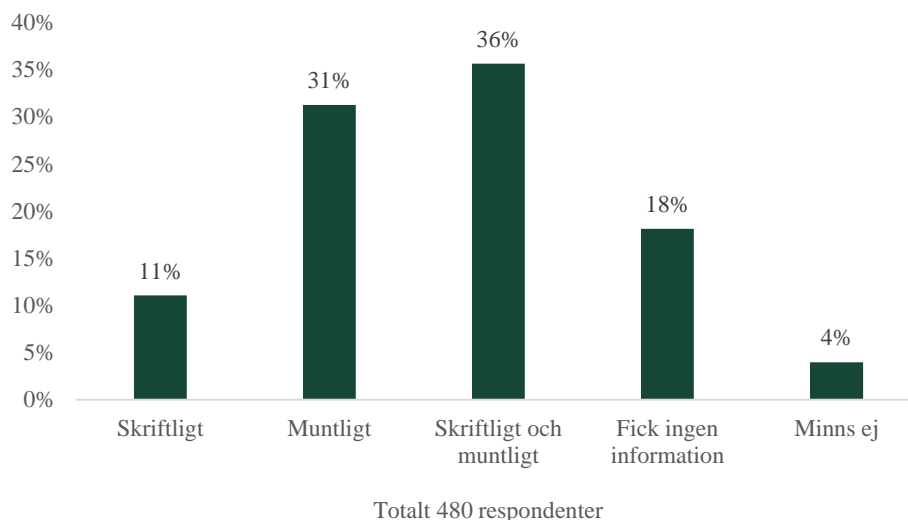
Tabell 3. Specifikation av akuta åtgärder

Specifisering av akuta åtgärder/operationer	Antal	Procent
Kejsarsnitt	5	8 %
Blödning	4	6 %
Bitskada	7	11 %
Urinstopp	2	3 %
Ätit främmande föremål	10	16 %
Magomvridning	4	6 %
Livmoderinflammation	24	38 %
Trauma – trafikolycka	0	0 %
Annan än listad ovan	8	12 %
<i>Totalt</i>	64	100 %

Åtgärderna genomfördes på olika platser i landet och den geografiska spridningen var stor. Ett större antal av åtgärderna utfördes i Uppland (16 %), Västergötland (13 %) och Norrbotten (10 %), se bilaga 3, figur 10 för den geografiska fördelningen. Merparten av åtgärderna utfördes på ett djursjukhus (46 %) och de resterande utfördes på antingen en mellanstor klinik (35 %) eller en liten klinik (19 %). En liten klinik definierades som en till två anställda veterinärer och en mellanstor klinik definierades som fler än två anställda veterinärer. Majoriteten (77 %) av åtgärderna, utfördes när hunden var sövd och 19 % utfördes under enbart sedering. Ett fåtal (4 %) svarade att de inte visste om hunden blivit sederad eller sövd.

4.3. Information gällande komplikationer

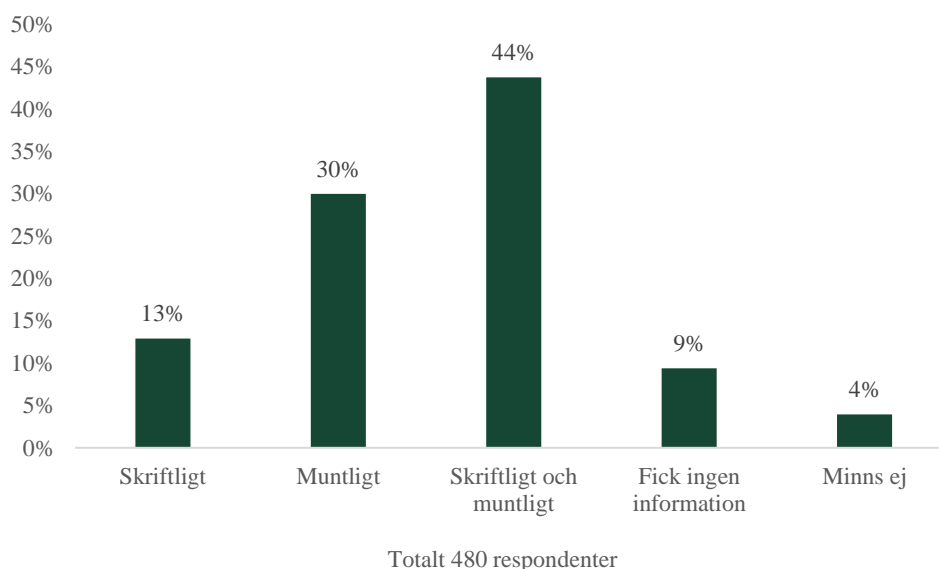
Samtliga 480 respondenter fick svara på frågor gällande vilken typ av information de fått vid åtgärderna och om de upplevde informationen som tillräcklig. Endast 52 % av de svarande ansåg att de fått information innan åtgärden om komplikationer som kan uppstå efter hemgång. Utöver dessa angav 24 % att de fått information ”till viss del” och 22 % att de inte fått någon information. De resterande 2 % angav att de inte minns (se bilaga 4, figur 11). Det var sedan en stor variation i hur respondenterna angav att informationen framförts (se figur 2).

Figur 2. Hur de svarande fick information om komplikationer som kan uppstå efter åtgärden.

De svarande fick möjlighet att utveckla sina tankar i ett fritextsvar gällande hur de upplevde informationen kring komplikationer som kan uppstå. Av de 109 fritextsvaren svarade 24 % att de upplevde sig sakna information. Nästintill alla dessa tog upp att de saknade information om vilka komplikationer och biverkningar som läkemedel kan ge, vilka beteendeförändring som kan uppstå samt komplikationer som rör själva operationssåret. Majoriteten (76 %) ansåg sig vara nöjda med informationen de fått innan åtgärd och flera av de svarande visade en stor uppskattning över att få informationen både muntligt och skriftligt.

Till skillnad från frågan angående information om komplikationer som kan uppstå, hade hela 71 % svarat att de fått information om tecken att uppmärksamma efter hemgång. Utöver dessa hade 15 % angett att de fått information ”till viss del” och 11 % att de inte fått någon information. De resterande 3 % svarade att de inte minns (se bilaga 5, figur 12). I ett fritextsvar kopplat till denna fråga framkom det att vissa fick informationen innan åtgärden medan andra fick den i samband med hemgång. På vilket sätt de svarande hade fått denna information kan ses i figur 3.

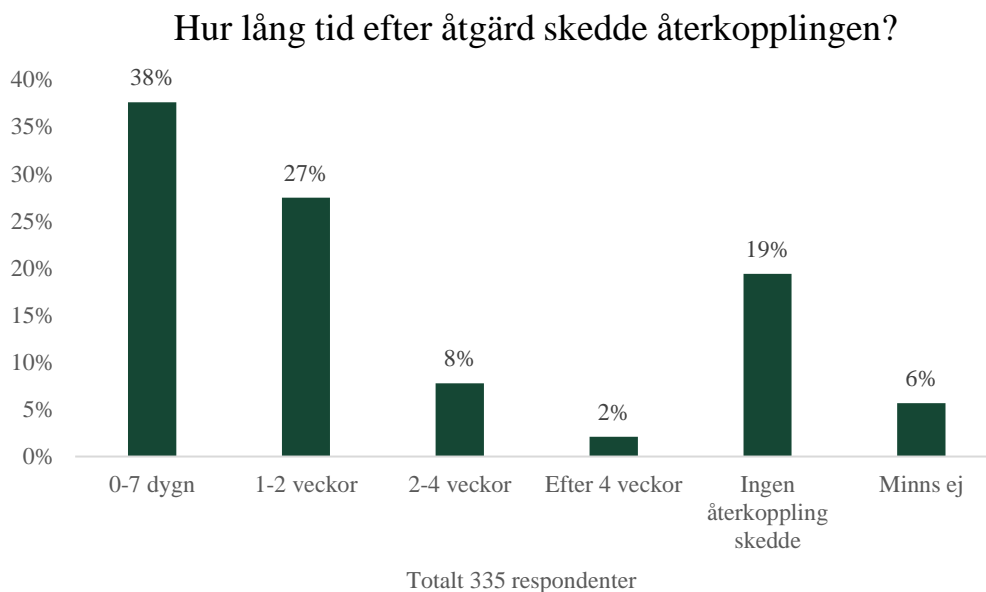
Figur 3. Hur de svarande fick information gällande tecken att uppmärksamma efter hemgång.

De svarande fick även här möjlighet att utveckla sina tankar i ett fritextsvar. Av de 101 fritextsvaren svarade 21 % att de upplevde sig sakna information gällande tecken att uppmärksamma hemma. Det de saknade var information om sårhantering och hur stygnen ska hanteras. Många av de resterande upplevde att de inte var förberedda på alla komplikationer som kunde uppstå efter åtgärden, utan kände att informationen de fått varit ofullständig. Positiva saker som lyftes var hur mycket respondenterna värdesatte ett skriftligt hemgångsråd som de kunde läsa i lugn och ro. Ytterligare en sak som togs upp av flera respondenter var hur mycket de

uppskattade möjligheten att få prata med veterinären/sköterskan som utfört åtgärden/operationen.

4.4. Återkoppling efter åtgärd

Frågor som handlade om återkoppling inkluderade bland annat om det planerades in någon form av återkoppling i samband med åtgärden. Detta skedde antingen via ett inbokat återbesök (35 %), att de själva skulle höra av sig om återkoppling ansågs nödvändig (26 %), att det skedde via telefonkontakt (15 %) och att ingen återkoppling planerades in (28 %). De resterande 2 % angav att de inte mindes om en återkoppling planerades in. De 335 respondenter som angav att återkoppling planerades in fick svara på när det skedde. Majoriteten svarade att återkopplingen skedde inom två veckor (se figur 4).

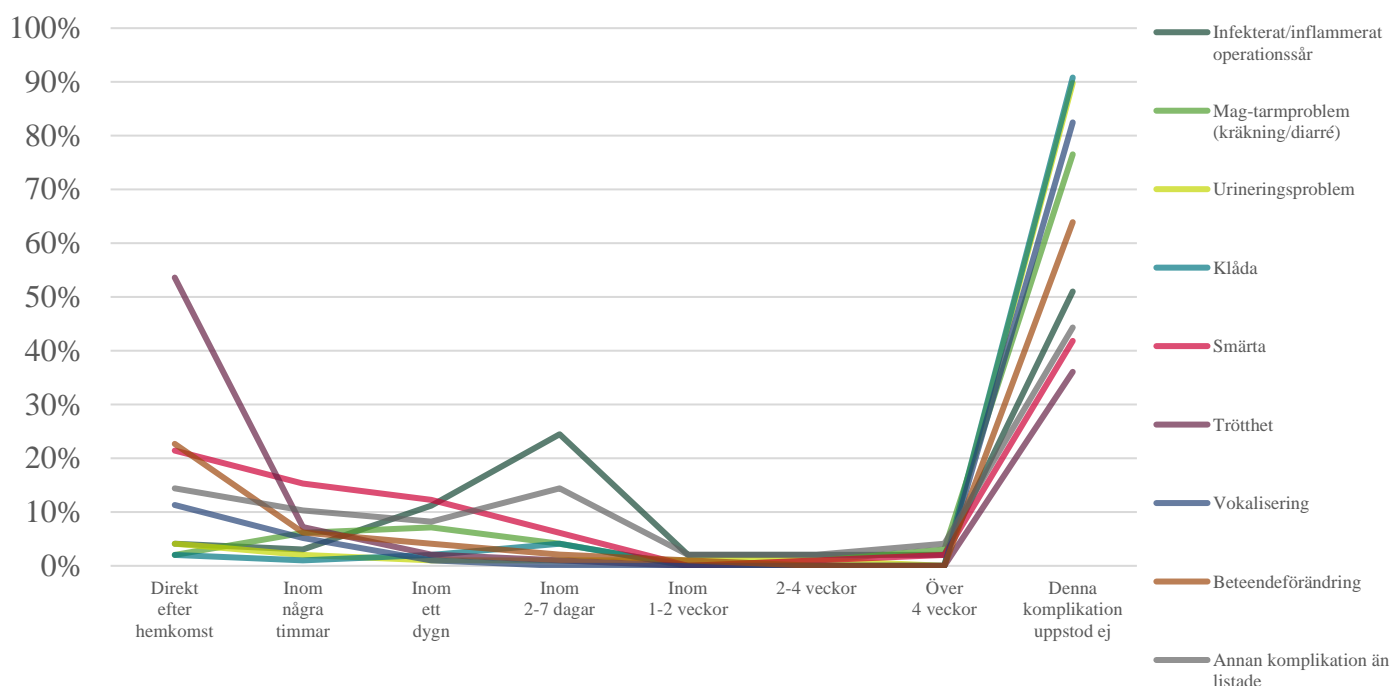
Figur 4. Sammanställning över hur lång tid efter åtgärden som återkopplingen skedde.

4.5. Komplikationer upplevda av djurägarna

I frågan om någon komplikation skedde efter åtgärd svarade 20 % att hunden i fråga fått en komplikation efter hemgång. De fick ytterligare frågor om vilken typ av komplikation som uppstått, när den uppstod och hur länge den varade. I figur 5 kan fördelningen av respektive komplikation ses samt när de uppstod. Den vanligaste komplikationen som djurägaren upplevde direkt efter hemgång hos sina hundar var

trötthet, beteendeförändringar, vokalisering och smärta. Inom första dygnet var smärta och inflammation de vanligaste komplikationerna. Sårinfektion/inflammation var den vanligaste komplikationen inom 2–7 dagar. Efter två veckor har få komplikationer beskrivits.

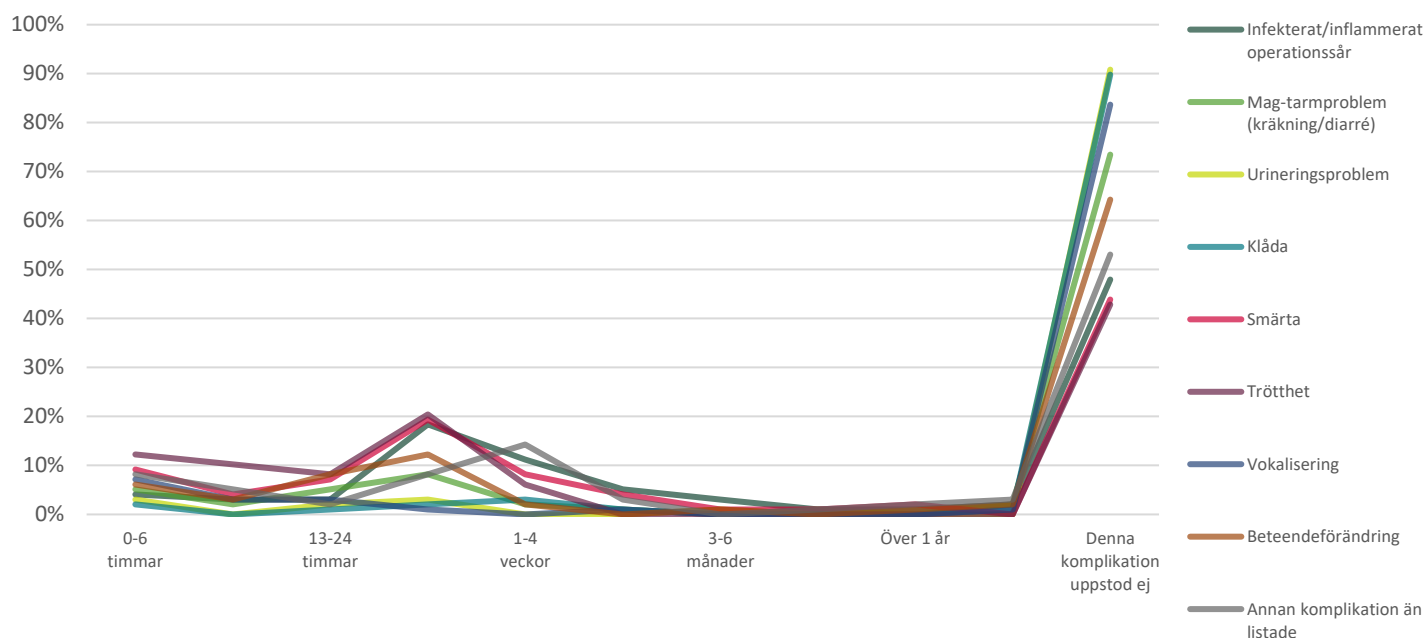
Beskrivna komplikationer samt när de uppstod

Figur 5. Sammanställning över de olika komplikationerna och när de uppstod.

Respondenterna gavs möjlighet att beskriva hur länge komplikationen varade. I figur 6 ses en sammanställning över respektive komplikation och hur länge de pågick. Majoriteten av de beskrivna komplikationerna varade i upp till 4 veckor efter att de uppstått. Få har angett att komplikationen varade längre än 4 veckor.

Hur länge pågick komplikationen?

Figur 6. Hur länge djurägaren upplevde att komplikationen varade

Till frågan om vilken komplikation som uppstått fanns en fritextruta där respondenten själva kunde ange andra komplikationer än de listade i enkäten. Totalt gavs 56 fritextsvar. Av dessa passade vissa in under de redan givna förslagen i enkäten. Andra komplikationer som beskrevs i fritextsvaren var blödning av operationssår, stygn som spruckit, problem med inappetenz, feber, dålig sårhäkning, urinvägsinfektion och andningssvårigheter. Majoriteten (81 %) angav att de inte inträffat något i hemmet som kunde orsaka komplikationen. Ett fåtal beskrev att hunden fått av sig tratten efter operationen eller att den varit för aktiv och rört sig mer än önskvärt.

I enkäten uppmanades djurägaren att svara på vilka komplikationer som uppstått, samt gavs möjligheten att beskriva sin upplevelse kring komplikationen i fråga. Totalt fick enkäten 43 fritextsvar med varierande upplevelser. Många beskrev att de kände sig stressade, rädda och maktlösa i samband med att komplikationen uppstod. En del upplevde det jobbigt innan de fick kontakt med djursjukhus/klinik och då på grund av dålig tillgänglighet. Av de svarande beskrev vissa hur de kände att deras observationer inte togs på allvar av kliniken och att de önskat bättre information om hur de skulle agera vid en eventuell uppkommen komplikation.

4.6. Djurägarens upplevelser kring kommunikationen

Av de som upplevt någon form av komplikation hos sina hundar hade 72 % valt att kontakta djursjukhuset/kliniken där åtgärden utfördes. Ett fåtal hade kontaktat en annan klinik (8 %) eller videoveterinär (2 %). Av respondenterna beskrev några att de åtgärdade komplikationen själva (6%) medan andra (10 %) upplevde komplikationen så pass mild att klinik/veterinär inte behövde kontaktas. Vid val att åtgärda komplikationen själva angav respondenterna att anledningen var att komplikationen ansågs lindrig. Andra orsaker bakom beslutet att åtgärda komplikationen själva var att de upplevt dåligt bemötande från kliniken/veterinären och inte ville kontakta dem igen, samt att kliniken ej hade öppet när komplikationen inträffade.

I tabell 4 beskrivs hur nöjda djurägaren var vid kontakt med djurhälsopersonalen, samt med den hjälp de fått. Majoriteten av de svarande var nöjda med hjälpen de fått och kontakten med djurhälsopersonalen när komplikationen uppstått.

Tabell 4. Hur nöjda respondenterna var vid kontakt med djurhälsopersonal

Hur nöjda var respondenterna vid kontakten med djurhälsopersonal?	Missnöjd				Mycket nöjd
	1	2	3	4	
Bemötandet från djurhälsopersonal	16 %	3 %	10 %	26 %	45 %
Hjälpen du fick	14 %	4 %	11 %	21 %	50 %
Tillgängligheten	9 %	2 %	22 %	24 %	43 %
Tog dina observationer på allvar	11 %	6 %	5 %	11 %	67 %

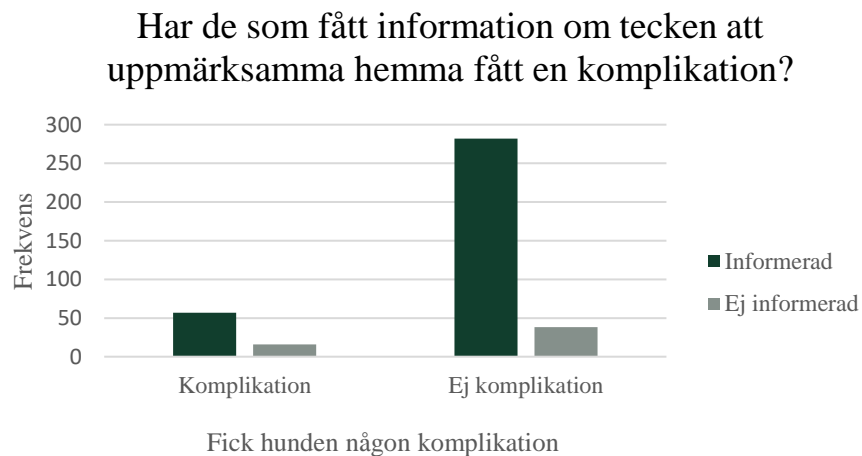
Om det fanns något djurägaren tyckte kliniken hade kunnat göra annorlunda när komplikationen upptäcktes, svarade 56 % av de 97 respondenterna att de var nöjda med den hjälp de fick. Bland de som var mindre nöjda tyckte en del (19 %) att kliniken borde tagit deras observationer på större allvar och att bemötandet från kliniken kunnat vara bättre (16 %). Utöver det angav ytterligare 13 % att kliniken inte borde tagit betalt för återbesöket och 8 % tyckte att kliniken kunnat ha bättre tillgänglighet gällande öppettider och lediga tider. Totalt fick enkäten 7 fritextsvar där övervägande upplevt att deras observationer inte tagits på allvar, men även att de inte fått hjälp tillräckligt snabbt.

4.7. Övriga kommentarer från djurägarna

Enkäten avslutades med en öppen fråga där djurägarna uppmanades att dela med sig av övriga kommentarer och synpunkter. Totalt fick enkäten 79 fritextsvar med blandad respons och olika synpunkter. Det som togs upp flera gånger var att de saknade information inför åtgärden och vid hemgång om vilka komplikationer som kan uppstå. Några beskrev att de var osäkra på medicinernas påverkan och kände en osäkerhet kring detta. Många beskrev också att de inte var förberedda på hur medtagen deras hund skulle vara under första dygnet hemma. Det beskrevs även i fritextsvaren att många var nöjda med den hjälp de fått och att de upplevde personalen som kunnig och tillmötesgående.

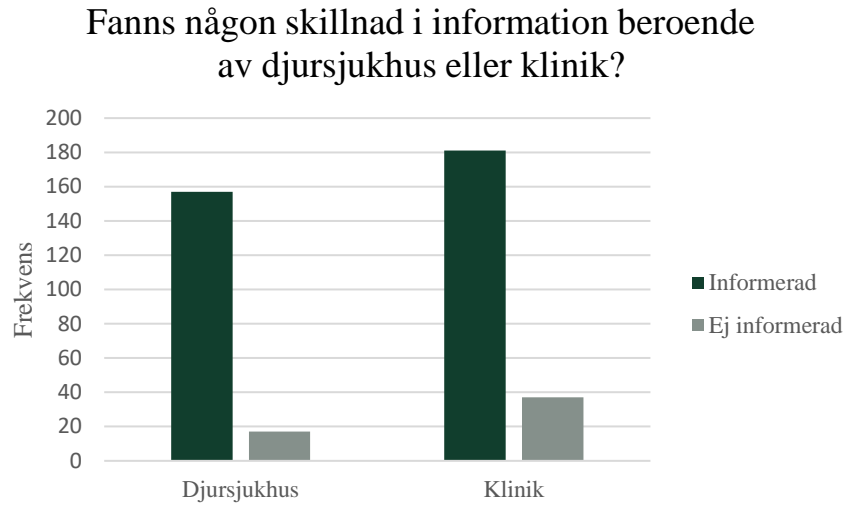
4.8. Samband mellan information till djurägare och uppkommen komplikation

En association (p-värde <0.04) kunde ses mellan de som uppgav att de inte fått någon information om tecken att uppmärksamma efter hemgång och om de angett att en komplikation uppstått (se figur 7). Det visade sig att de som inte fått information var mer benägna att ange att en komplikation uppstått. För kod se bilaga 6.

Figur 7. Har de som drabbats av en komplikation fått information om tecken att uppmärksamma efter hemgång?

Ingen skillnad kunde hittas mellan djursjukhus och kliniker avseende i huruvida respondenterna hade fått information om tecken att uppmärksamma hemma eller inte (se figur 8).

Figur 8. Har de som drabbats av en komplikation fått informationen från ett djursjukhus eller en klinik?

5. Diskussion

5.1. Resultatdiskussion

Majoriteten av komplikationer som djurägare upplevde var de som visats i tidigare undersökningar (Diesel et al. 2010). Ett överraskande resultat var dock hur många respondenter som hade angett ”trötthet” som en komplikation. Denna komplikation framträdde första dygnet efter åtgärd och många beskrev att de upplevde en osäkerhet kring detta då det inte framkommit hur medtagen deras hund skulle vara det första dygnet. Orsaken var sannolikt att djurägaren inte fått tillräcklig med information från djurhälsopersonalen, då trötthet är ett tillstånd som djurhälsopersonalen förväntar sig att hunden ska befinna sig i under det första dygnet. Detta då trötthet är en av de vanligaste biverkningar som kan ses av läkemedel som används under en generell anestesi (Goldfuss et al. 2019). Många djurägare beskrev en stor ängslan kring hur medtagen deras hund varit under första dygnet, något som tyder på att det kan vara bra för djurhälsopersonalen att skapa en rutin där de upplyser om trötthet inför hemgång.

Genom enkäten framkom det att den vanligaste komplikationen som kunde ses två till sju dagar efter åtgärd var inflammerade och infekterade operationssår. Många respondenter angav även i fritextsvaren att den informationen som de främst saknade vid hemgång var hur stygnen skulle hanteras samt hur operationssåret bör kontrolleras. Informationen som ges vid hemgång gällande sårhantering verkar vara något som bör ses över och utvecklas för att skapa en bättre compliance. Sårinfektioner kan uppstå även om djurägare får information om hur såret bör skötas. Utifrån fritextsvaren i enkätstudien bildades uppfattningen att några av de infektioner som uppstått hade kunnat förhindras med bättre kommunikation och större kunskap hos djurägarna. Studier visar att merparten av patienter som får klara och tydliga instruktioner i sårhantering, har större chans till bättre sårhäkning (Ubbink et al. 2015). Vissa djurägare nämnde att första gången de såg såret var när de tog bort plåstret efter ett till tre dygn, något som resulterade i att de inte hade någon referens för sårets förväntade utseende och därför inte kunde avgöra om en förändring skett. För att underlätta för djurägarna skulle djurhälsopersonalen kunna

skapa en rutin där såret alltid visas upp samt att de ger instruktioner om hur just detta sår ska rengöras. Utifall hunden har bandage eller gips som inte kan tas av vid hemlämning kan ett foto tas av djurhjälsopersonal som sedan kan visas för djurägaren. Då får djurägarna en referens för hur såret såg ut vid hemgång samt att eventuella frågetecken kring rengöring och hur såret ska hanteras kan lösas på plats. Referensfoton över förväntat utseende under läkning vore också något som skulle kunna skickas med djurägaren.

Djurägarna upplevde även informationen om biverkningar som kan uppstå vid användning av förskrivna läkemedel som bristfällig. Då gastrointestinala problem är en vanlig biverkning vid användning av smärtstillande läkemedel, är detta något som djurhjälsopersonalen skulle kunna upplysa om (Lazzaroni & Porro 2004). Genom enkätsvaren kunde ett mönster ses, där de som genomgått rutinåtgärder såsom kastrering, verkat nöjda med informationen om läkemedel. Medan djurägare där åtgärden var akut eller mer kirurgiskt omfattande, upplevde att information om läkemedelsbiverkningar glömts bort. Med dessa noteringar verkar det som att djurhjälsopersonal har som vana att informera om läkemedelsbiverkningar vid rutinåtgärder men att de förbises vid mer omfattande åtgärder. En förklaring skulle kunna vara att vid rutinåtgärder finns färdigskrivna mallar som ges vid hemgång och informationen är oftast inte lika omfattande som vid akuta åtgärder. Vid de akuta åtgärderna, där passande mallar inte alltid finns, verkar läkemedelsbiverkningar vara något som inte prioriteras bland den viktigaste informationen.

I enkäten kunde endast komplikationer som uppstått inom fyra veckor efter åtgärden rapporteras av djurägaren. Detta kan förklara varför inkontinens inte angavs som en komplikation av respondenterna då denna komplikation oftast ses först efter två till fem år efter åtgärden (Reichler & Hubler 2014). Syftet med undersökningen var att se vilka korttidskomplikationer som uppstod. Det kan vara intressant att utföra ytterligare studier med ett längre tidsintervall för att undersöka förekomsten av långtidskomplikationer som exempelvis inkontinens. Som tidigare nämnts i arbetets bakgrund finns endast ett fåtal veterinärmedicinska studier att tillgå gällande beteendeförändringar och hur hundar klarar den postanestetiska återhämtningsfasen. De beteendeförändringar som framkom från enkätundersökningen var: ett ökat kontaktsökande beteende, oro och förändrat födointag. Ett förändrat födointag skulle kunna bero på illamående och att hunden varit påverkad av anestesin, men i vissa fall sågs ett förändrat födointag i några månader efter åtgärden. Något som bör beaktas gällande beteendeförändringar är möjligheten att själva åtgärden kan vara grunden till förändringen och att det inte behöver vara en komplikation som tillstött. Ett exempel på detta är vid åtgärder av sköldkörtelsjukdomar där hormonbalansen kan förändras och på så vis förändra

patientens födointag (Chaker et al. 2017). Förändringen kan också ha skett helt orelaterat till åtgärden, men sammanfallit tidsmässigt. Det kontaktsökande beteendet och oron som djurägarna upplevt hos sina hundar kan komma från att hunden frångått sina normala rutiner och befunnit sig i en ny miljö. Vissa individer har också spenderat några dygn helt utan sina djurägare med enbart främmande människor och eventuellt andra djur. Det kontaktsökande beteendet och oron verkar försvinna för många efter ett fåtal dagar i hemmiljön, något som tyder på att dessa beteendeförändringar kan komma från stressen att ha befunnit sig i en ny miljö och glädjen över att återförenas med sin ägare. Ytterligare faktorer som kan påverka beteendeförändringar är om hunden fått mediciner. Frågor gällande mediciner valdes att exkluderas för att få en kortare enkät med möjlighet till ett större respondentantal. Det hade varit av intresse att undersöka om medicinering har något samband med om djurägare upplevde beteendeförändringar.

Utifrån fritextsvaren i enkätundersökningen framgick det att majoriteten av de djurägare som var nöjda med informationen och kommunikationen inte hade fått någon komplikation. De respondenter där en komplikation uppstått var mer benägna att ange missnöje. De respondenter som var nöjda nämnde inte bara vikten av att få information på plats där eventuella frågor kunde besvaras, utan också vikten av att själva få möjlighet att påverka besluten. En likartad uppfattning om kommunikation beskrivs av Aronson (2007), där vikten av att låta djurägaren vara delaktig under hela beslutprocessen ligger i fokus. Det ses som en viktig parameter för att uppnå bättre kommunikation, något som i sin tur kan leda till bättre adherence (Aronson 2007). Utöver att få information på plats visade det sig att djurägarna uppskattade ett skriftligt hemgångsråd för att få möjlighet att läsa informationen hemma i lugn och ro. En förklaring till detta var att många upplevde det stressigt och nervöst att hämta hem sitt djur och att de då inte kunde koncentrera sig på vad djurhälsopersonalen informerade om. En kombination av en muntlig genomgång på kliniken och ett skriftligt hemgångsråd verkade vara det som flest individer uppskattade. Något som uppdagades i enkäten och som kanske inte är uppenbart för alla, var respondenternas uppskattning över att den som utfört åtgärden också var den som ansvarade för hemlämningen. Praktiskt kan det bli svårt att genomföra, då det ofta är en stressig arbetsmiljö, där veterinären eller sköterskan som utfört åtgärden inte alltid har tid att vara den som sköter hemlämningen av djuret. Däremot gavs intrycket att djurägarna hade tagit till sig mer av informationen om de fick prata med den som faktiskt utfört åtgärden. Något som skulle kunna bero på att djurägaren börjat utvecklat en relation till personen och känner större trygghet och tillit. Detta är även något som lyfts i ”four habits model” där den första delen av modellen, att investera i början av mötet, är oerhört viktigt för att skapa ett band och bygga ett förtroende (Abood 2007). För att skapa en bättre compliance kan det därför ligga i djurhälsopersonalens intresse att se över om det

är möjligt att samma person som varit delaktig vid åtgärden även lämnar hem patienten. Dessutom skulle risken för kommunikationsmissar mellan personalen samt att djurägaren får en bristfällig information minska, om samma person hanterar hemlämningen (Dayton & Henriksen 2007).

Ett flertal respondenter beskrev att de främst var missnöjda över att de upplevt bristfällig information vid hemgång, samt att de inte fått tillräckligt med kunskap för att hantera de situationer som uppstått. Något som var svårt att identifiera utifrån svaren var om de upplevt informationen som otillräcklig innan eller efter en komplikation tillstött. Sårinfektioner var det enda som verkar ha en koppling till att bristande information kunde vara en bidragande faktor till komplikationen. Det kan också vara svårt för djurhälsopersonalen att förutse alla potentiella komplikationer som kan uppstå. Något som djurhälsopersonalen däremot skulle kunna förtydliga är att djurägaren alltid kan vända sig med frågor till kliniken. Det bör dessutom tydliggöras vart djurägaren kan vända sig om frågetecknen skulle uppstå när kliniken inte är tillgänglig.

Intrycket var att när en komplikation uppstått var respondenterna mindre nöjda med kommunikationen och informationen från djurhälsopersonalen. De som inte fått information om komplikationer, var mer benägna att ange att en komplikation uppstått. Alternativt kan det även tolkas som att de som fått en komplikation granskade informationen mer noggrant än när en komplikation inte tillstött och därför upplevde de informationen som bristfällig i efterhand. Missnöjet som sågs hos dessa respondenter kan tänkas bero på att en komplikation har uppstått och att de därför upplevt situationen som dålig. För att undersöka hur nöjda respondenterna var med hjälpen de fick när en komplikation uppstått ställdes det som en graderingsfråga på en femgradig-skala. I efterhand kan det ifrågasättas om användandet av en femgradig-skala var det mest lämpade sättet att ställa frågan på. Då endast siffran ett på skalan beskrevs som ”missnöjd” och fem som ”mycket nöjd”, gjorde att frågans övriga siffror blev öppna för tolkning. Det kan vara svårt att bedöma skillnaden mellan att kryssa i en tvåa eller trea, något som kan ha påverkat resultatet.

5.2. Metoddiskussion

Litteraturbakgrund

Artiklarna i litteraturbakgrunden är alla granskade vetenskapliga artiklar och i största möjliga mån har primärkällor använts. Genom val av primärkällor ökar arbetets trovärdighet och minskar risken för subjektiva bedömningar som sekundärkällor kan ge. Litteraturbakgrunden bestod av originalstudier,

översiktsartiklar och veterinärmedicinsk litteratur. Resultatet från samtliga av de använda artiklarna har i största möjliga mån jämförts mot flera källor.

Då det utförts fler studier gällande kommunikation inom humanvården jämfört med veterinärmedicinen har studier från humansidan använts i arbetet. Gällande postanestetiska komplikationer efter hemgång finns det begränsat med studier och då speciellt beträffande beteendeförändringar. Det begränsade antalet resulterade således i att alla källor inom detta område inte var primärkällor. I de fall en översiktsartikel använts har originalkällorna granskats och den presenterade informationen ställts mot fler källor för att styrka dess trovärdighet.

Majoriteten av de valda artiklarna som använts är från 2000-talet och framåt. Detta medför att de bedöms vara fortsatt aktuella och tillförlitliga. Endast en äldre artikel från 1960-talet har använts. Detta var en studie presenterad av Vernon et al. (1966) som beskrev hur postanestetiska beteendeförändringar förekommit hos barn. Då det finns begränsat antal liknande studier inom veterinärmedicinen användes denna källa för att visa att postanestetiska beteendeförändringar är något som studerats, men att det behövs ytterligare studier inom området.

Samtliga studier som använts i litteraturbakgrunden är utförda i andra länder än i Sverige, något som skulle kunna påverka dess applicerbarhet inom den svenska djursjukvården. Artiklarna som presenterar djurägarnas känslor och upplevelser inför och efter anestesi hos sina hundar skulle kunna ge andra resultat jämfört med i Sverige då det finns både kulturella skillnader samt skillnader i djursyn mellan de olika länderna. Dessa skillnader upplevs dock inte vara av betydelse för arbetet och i brist på svenska artiklar bedömdes dessa tillförlitliga att använda.

Enkätstudie

Då endast fullständiga enkäter användes i arbetet exkluderades 82 icke-fullständiga enkätsvar när resultatet sammanställdes. Detta medförde att 480 fullständiga svar kunde användas i studien. De ofullständiga enkätsvaren avslutades tidigt i enkäten, något som kan bero på att respondenterna insåg att de inte uppfyllde inklusionskriterierna för att delta i studien eller att enkäten upplevdes som lång. Utifrån arbetets omfattning, syfte och frågeställningar ansågs detta vara en godtagbar svarsfrekvens.

En svaghet med enkätstudien var att det inte skedde ett slumpmässigt urval samt att enkäten endast delades via Facebook, något som begränsar urvalet. Då enkäten bara delades i några utvalda Facebook-grupper ges inte alla möjlighet att svara och de som inte är medlemmar i sådana grupper eller använder sig av sociala medier får svårt att delta. Det är något som kan påverka studiens resultat då urvalet inte är

representativt för hela populationen. Det finns även en risk för selektionsbias då de som valde att svara på enkäten kan ha haft extra angelägenhet att delta. En risk med att använda sig av en förklarande text till enkätens innehåll är att vissa individer kan bli mer benägna att svara än andra. Detta kan ha medfört att de personer som haft en negativ upplevelse kring postanestetiska komplikationer var de som var mest benägna att delta. I enkäten framgick dock att endast 97 av alla 480 respondenter hade upplevt en komplikation postanestetiskt.

Risker vid användningen av enkätundersökningar en tid efter åtgärden är att respondenterna överdriver åt något håll eller inte riktigt kommer ihåg händelseförloppet korrekt. För att kunna dra slutsatser från enkätundersökningen krävs att svaren som anges är uppriktiga. Förutom de tidigare nämnda faktorerna bör det även beaktas att många känslor kan ha varit inblandade i dessa situationer, något som också kan leda till att inte helt trovärdiga svar angetts. Risken för att inte ge uppriktiga svar minimeras något av att alla svarande var anonyma.

Då antalet fritextsvar ville hållas till ett lågt antal, användes främst dikotoma eller kategoriska frågor. Detta för att få svarsvalmöjligheter gör resultatet lättare att analysera och dra slutsatser utifrån. Efter sammanställningen av de inkomna enkätsvaren framkom det att vissa svarsalternativ saknades och att vissa frågor hade kunnat förtydligas i enkäten. En enkätstudie ger inte heller möjligheten att ställa följdfrågor, vilket kan leda till missförstånd och bristfällig information. Frågan gällande vilken typ av operation eller åtgärd som hunden varit sederad eller sövd under, visade sig sakna alternativen analsäckar, gastroskopier och tonsiller/halsmandlar. Detta var något som missades i utformningen av enkäten och som bör läggas till vid en eventuell vidare studie. En fråga som kunnat utvecklas i efterhand var frågan om djurägaren var nöjd med den information som de fick innan åtgärden samt information om tecken att uppmärksamma hos sin hund efter hemgång. Frågan om en komplikation inträffade kan ha misstolkats då vissa möjligen inte tänker på att exempelvis trötthet räknas som en postanestetisk komplikation. Det hade kunnat förtydligas med ett exempel i frågan. Resultatet om en komplikation uppstått visade att 20 % av de 480 respondenterna upplevt någon form av komplikation. Detta resulterade i att endast 97 respondenter svarat på enkätens sista del där frågorna om komplikationer ställdes. Att svarsfrekvensen för dessa frågor var lägre gör det svårare att dra generella slutsatser gällande komplikationer och djurägarens upplevelser kring dem.

Att två hundgrupper stack ut skulle kunna vara ytterligare ett bias, då inte hela hundpopulationen representeras. Dock bör det förtydligas att de raser som tillhör dessa grupper finns listade i SKK:s topplista (2019) över vanligaste raser i Sverige. Något som skulle kunna tala för att fördelningen som sågs i enkäten överensstämmer med hur fördelningen ser ut i Sverige.

Svaren från enkäten presenterades inte bara genom deskriptiv statistik utan även genom statistiska analyser för att undersöka eventuella samband. Då författarna till detta arbete fick tanken om att undersöka samband efter att enkäten publicerats, hade vissa frågor ställts annorlunda ifall enkäten skickats ut på nytt. För att uppnå statistisk styrka och få generaliserbara slutsatser från testerna som utförts skulle fler respondenter och upprepade studier behövs. Ett större antal respondenter hade till exempel kunnat visa på att det fanns skillnader i om storleken på kliniken hade någon betydelse för om djurägaren fått information eller inte. De svar som respondenterna givit kan dock ge en antydning om hur det ser ut. Ett område som varit intressant för vidare studier hade varit att få ta del av djurhälsopersonalens syn på kommunikationen efter hemgång och kunna jämföra det med djurägarnas upplevelser. Den begränsade tiden för uppsatsen gjorde dock att det inte var genomförbart med två enkäter.

5.3. Konklusion

De postanestetiska komplikationerna som djurägarna upplevde hos sina hundar direkt efter hemgång var trötthet, bettendeförändringar, vokalisering och smärta. Första veckan var smärta, inflammation och sårinfektion de vanligaste komplikationerna. Utifrån enkätstudien framkom att endast 52 % av djurägarna upplevde att de fått tillräcklig information om komplikationer som kan uppstå efter hemgång. En större andel respondenter angav att de fått information om tecken att uppmärksamma efter hemgång. Hur denna information framförts var sedan varierande, men att få informationen både muntligt och skriftligt var det som flest uppskattade.

Majoriteten av djurägare vars hund drabbats av en komplikation upplevde situationen som jobbig. Några av dessa upplevde att djursjukhuset/klinikens tillgänglighet var bristande och att deras observationer inte togs på allvar. De flesta svarade trots allt att de var nöjda vid kontakten med djurhälsopersonalen och den hjälp de fått postanestetiskt. Fler studier om hur djurägaren tar till sig informationen på bästa sätt vore av intresse, för att öka kunskaperna om olika strategier som kan användas för tydligare kommunikation mellan djurägare och djurhälsopersonal.

Referenser

- Abood, S.K. (2007). Increasing Adherence in Practice: Making Your Clients Partners in Care. *Veterinary Clinics: Small Animal Practice*, 37 (1), 151–164. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2006.09.011>
- Adin, C.A. (2011). Complications of Ovariohysterectomy and Orchiectomy in Companion Animals. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 41 (5), 1023–1039. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2011.05.004>
- Aronson, J.K. (2007). Compliance, concordance, adherence. *British Journal of Clinical Pharmacology*, 63 (4), 383–384. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2125.2007.02893.x>
- Bassetti, M., Righi, E., Astilean, A., Corcione, S., Petrolo, A., Farina, E.C. & De Rosa, F.G. (2015). Antimicrobial prophylaxis in minor and major surgery. *Minerva Anestesiologica*, 81 (1), 76–91
- Casale, S.A. & McCarthy, R.J. (2009). Complications associated with lateral fabellotibial suture surgery for cranial cruciate ligament injury in dogs: 363 cases (1997–2005). *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 234 (2), 229–235. <https://doi.org/10.2460/javma.234.2.229>
- Chaker, L., Bianco, A.C., Jonklaas, J. & Peeters, R.P. (2017). Hypothyroidism. *Lancet (London, England)*, 390 (10101), 1550–1562. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(17\)30703-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(17)30703-1)
- Chiara, O., Cimbanassi, S., Bellanova, G., Chiarugi, M., Mingoli, A., Olivero, G., Ribaldi, S., Tugnoli, G., Basilicò, S., Bindi, F., Briani, L., Renzi, F., Chirletti, P., Di Grezia, G., Martino, A., Marzaioli, R., Noschese, G., Portolani, N., Ruscelli, P., Zago, M., Sgardello, S., Stagnitti, F. & Miniello, S. (2018). A systematic review on the use of topical hemostats in trauma and emergency surgery. *BMC surgery*, 18 (1), 68. <https://doi.org/10.1186/s12893-018-0398-z>
- Coe, J.B., Adams, C.L. & Bonnett, B.N. (2008). A focus group study of veterinarians' and pet owners' perceptions of veterinarian-client communication in companion animal practice. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 233 (7), 1072–1080. <https://doi.org/10.2460/javma.233.7.1072>
- Cooper, B., Elizabeth Mullineaux, Lynn Turner & Tim Greet (2011). *BSAVA Textbook of Veterinary Nursing*. 5th edition. Gloucester: British Small Animal Veterinary Association, 207, 663, 673-675
- Corriveau, K.M., Giuffrida, M.A., Mayhew, P.D. & Runge, J.J. (2017). Outcome of laparoscopic ovariectomy and laparoscopic-assisted ovariohysterectomy in dogs: 278 cases (2003–2013). *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 251 (4), 443–450. <https://doi.org/10.2460/javma.251.4.443>
- Curnow, J., Pasalic, L. & Favaloro, E.J. (2016). Why Do Patients Bleed? *The Surgery Journal*, 2 (1), e29–e43. <https://doi.org/10.1055/s-0036-1579657>

- Daeschlein, G. (2013). Antimicrobial and antiseptic strategies in wound management. *International Wound Journal*, 10 Suppl 1, 9–14. <https://doi.org/10.1111/iwj.12175>
- Davies, J.A., Fransson, B.A., Davis, A.M., Gilbertsen, A.M. & Gay, J.M. (2015). Incidence of and risk factors for postoperative regurgitation and vomiting in dogs: 244 cases (2000–2012). *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 246 (3), 327–335. <https://doi.org/10.2460/javma.246.3.327>
- Dayton, E. & Henriksen, K. (2007). Communication Failure: Basic Components, Contributing Factors, and the Call for Structure. *The Joint Commission Journal on Quality and Patient Safety*, 33 (1), 34–47. [https://doi.org/10.1016/S1553-7250\(07\)33005-5](https://doi.org/10.1016/S1553-7250(07)33005-5)
- Diesel, G., Brodbelt, D. & Laurence, C. (2010). Survey of veterinary practice policies and opinions on neutering dogs. *Veterinary Record*, 166 (15), 455–458. <https://doi.org/10.1136/vr.b4798>
- Follette, C.M., Giuffrida, M.A., Balsa, I.M., Culp, W.T.N., Mayhew, P.D., Oblak, M.L., Singh, A. & Steffey, M.A. (2020). A systematic review of criteria used to report complications in soft tissue and oncologic surgical clinical research studies in dogs and cats. *Veterinary surgery: VS*, 49 (1), 61–69. <https://doi.org/10.1111/vsu.13279>
- Goldfuss, S., Wittmann, S., Würschinger, F., Bitzinger, D., Seyfried, T., Holzamer, A., Fischer, M., Camboni, D., Sinner, B. & Zausig, Y.A. (2019). Anaesthesia-related complications and side-effects in TAVI: a retrospective study in Germany. *BMJ Open*, 9 (4). <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2018-025825>
- Gyawali, B., Ramakrishna, K. & Dhamoon, A.S. (2019). Sepsis: The evolution in definition, pathophysiology, and management. *SAGE Open Medicine*, 7. <https://doi.org/10.1177/2050312119835043>
- Halls, V. (2018). Tools for managing feline problem behaviours: Owner understanding and involvement. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 20 (11), 1015–1023. <https://doi.org/10.1177/1098612X18806758>
- Hassoun, A., Linden, P.K. & Friedman, B. (2017). Incidence, prevalence, and management of MRSA bacteremia across patient populations—a review of recent developments in MRSA management and treatment. *Critical Care (London, England)*, 21 (1), 211. <https://doi.org/10.1186/s13054-017-1801-3>
- Johnson, R.A. (2014). Maropitant prevented vomiting but not gastroesophageal reflux in anesthetized dogs premedicated with acepromazine-hydromorphone. *Veterinary Anaesthesia and Analgesia*, 41 (4), 406–410. <https://doi.org/10.1111/vaa.12120>
- Kanji, N., Coe, J.B., Adams, C.L. & Shaw, J.R. (2012). Effect of veterinarian-client-patient interactions on client adherence to dentistry and surgery recommendations in companion-animal practice. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 240 (4), 427–436. <https://doi.org/10.2460/javma.240.4.427>
- Knight, S.M., Radlinsky, M.G., Cornell, K.K. & Schmiedt, C.W. (2013). Postoperative Complications Associated with Caudectomy in Brachycephalic Dogs with Ingrown Tails. *Journal of the American Animal Hospital Association*, 49 (4), 237–242. <https://doi.org/10.5326/JAAHA-MS-5858>
- Kogan, L.R., Schoenfeld-Tacher, R., Gould, L., Viera, A.R. & Hellyer, P.W. (2014). Providing an information prescription in veterinary medical clinics: a pilot study. *Journal of the Medical Library Association : JMLA*, 102 (1), 41–46. <https://doi.org/10.3163/1536-5050.102.1.008>

- Kraus, B.L.H. & Cazlan, C. (2019). Assessment of Dog Owner Concern Regarding Peri-operative Nausea and Vomiting and Willingness to Pay for Anti-emetic Treatment. *Frontiers in Veterinary Science*, 6. <https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00264>
- Küper, A.M. & Merle, R. (2019). Being Nice Is Not Enough-Exploring Relationship-Centered Veterinary Care With Structural Equation Modeling. A Quantitative Study on German Pet Owners' Perception. *Frontiers in Veterinary Science*, 6. <https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00056>
- Lazzaroni, M. & Porro, G.B. (2004). Gastrointestinal side-effects of traditional non-steroidal anti-inflammatory drugs and new formulations. *Alimentary Pharmacology & Therapeutics*, 20 (s2), 48–58. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2036.2004.02037.x>
- Murray, A.L., Sischo, W.M. & Hueston, W.D. (2006). Evaluation of veterinary public practice education programs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 228 (4), 529–536. <https://doi.org/10.2460/javma.228.4.529>
- Phillips, L.R., McAbee, K.P., Stephenson, N., Stanke, N.J., Booms, M.L. & Degner, D.D. (2015). Evaluation of complications and feasibility of indwelling epidural catheter use for post-operative pain control in dogs in the home environment. *New Zealand Veterinary Journal*, 63 (2), 86–91. <https://doi.org/10.1080/00480169.2014.948521>
- Pope, J.F.A. & Knowles, T.G. (2014). Retrospective Analysis of the Learning Curve Associated With Laparoscopic Ovariectomy in Dogs and Associated Perioperative Complication Rates. *Veterinary Surgery*, 43 (6), 668–677. <https://doi.org/10.1111/j.1532-950X.2014.12216.x>
- Reichler, I.M. & Hubler, M. (2014). Urinary Incontinence in the Bitch: An Update. *Reproduction in Domestic Animals*, 49 (s2), 75–80. <https://doi.org/10.1111/rda.12298>
- Shaw, J.R. (2006). Four Core Communication Skills of Highly Effective Practitioners. *Veterinary Clinics: Small Animal Practice*, 36 (2), 385–396. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2005.10.009>
- Son, N.K.L., Singh, A., Amsellem, P., Kilkenny, J., Brisson, B.A., Oblak, M.L. & Ogilvie, A.T. (2016). Long-Term Outcome and Complications Following Prophylactic Laparoscopic-Assisted Gastropexy in Dogs. *Veterinary Surgery*, 45 (S1), O77–O83. <https://doi.org/10.1111/vsu.12568>
- Stankov, S. (2012). Definition of Inflammation, Causes of Inflammation and Possible Anti-inflammatory Strategies. *The Open Inflammation Journal*, 5, 1–9. <https://doi.org/10.2174/1875041901205010001>
- The Comprehensive R Archive Network*. <https://cran.r-project.org/> [2021-03-11]
- Torrente, C., Viguera, I., Manzanilla, E.G., Villaverde, C., Fresno, L., Carvajal, B., Fiñana, M. & Costa-Farré, C. (2017). Prevalence of and risk factors for intraoperative gastroesophageal reflux and postanesthetic vomiting and diarrhea in dogs undergoing general anesthesia. *Journal of Veterinary Emergency and Critical Care*, 27 (4), 397–408. <https://doi.org/10.1111/vec.12613>
- Ubbink, D.T., Brölmann, F.E., Go, P.M.N.Y.H. & Vermeulen, H. (2015). Evidence-Based Care of Acute Wounds: A Perspective. *Advances in Wound Care*, 4 (5), 286–294. <https://doi.org/10.1089/wound.2014.0592>
- Vernon, D.T., Schulman, J.L. & Foley, J.M. (1966). Changes in children's behavior after hospitalization. Some dimensions of response and their correlates. *American Journal of Diseases of Children (1960)*, 111 (6), 581–593. <https://doi.org/10.1001/archpedi.1966.02090090053003>
- Väisänen, M., Vainio, O. & Oksanen, H. (2004). Postoperative signs in 96 dogs undergoing soft tissue surgery. *Veterinary Record*, 155 (23), 729–733. <https://doi.org/10.1136/vr.155.23.729>

- Ward, J., McLaughlin, A., Burzette, R. & Keene, B. (2019). The effect of a surgical safety checklist on complication rates associated with permanent transvenous pacemaker implantation in dogs. *Journal of Veterinary Cardiology: The Official Journal of the European Society of Veterinary Cardiology*, 22, 72–83. <https://doi.org/10.1016/j.jvc.2018.11.001>
- Wolf, R.E., Scavelli, T.D., Hoelzler, M.G., Fulcher, R.P. & Bastian, R.P. (2012). Surgical and postoperative complications associated with tibial tuberosity advancement for cranial cruciate ligament rupture in dogs: 458 cases (2007–2009). *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 240 (12), 1481–1487. <https://doi.org/10.2460/javma.240.12.1481>
- Wongsaengchan, C. & McKeegan, D.E.F. (2019). The Views of the UK Public Towards Routine Neutering of Dogs and Cats. *Animals*, 9 (4), 138. <https://doi.org/10.3390/ani9040138>

Tack

Vi vill tacka alla djurägare som engagerat sig och besvarat vår enkät. Ett speciellt tack till vår skrivgrupp för givande gruppträffar med bra feedback och konstruktiv respons på vårt arbete. Ett extra stort tack till vår fantastiska handledare som guidat oss genom hela processen och kommit med kloka råd och förslag på förbättringar. Vi vill även tacka David Hellström för hjälp och stöttning med lärandet av programspråk R.

Bilaga 1. Enkäten

Nedan följer en helhet av den enkät som skickades ut till djurägarna och där svaren använts i detta arbete för att kunna besvara frågeställningarna. Beroende på svar av vissa frågor ställdes olika följdfrågor, vilket resulterade i att alla respondenter inte besvarade alla frågor i enkäten.

Villkor och samtycke

Denna enkät kommer verka som underlag för vårt examensarbete på Djursjukskötarprogrammet vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Med arbetet vill vi undersöka vilka komplikationer som djurägare upplever hos sina hundar efter hemgång och hur de upplever kommunikationen med kliniken om komplikationer i hemmet skulle uppstå.

Jag samtycker till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana.

All data från denna enkät kommer att behandlas anonymt och kommer endast användas i forskningssyfte. Ingen ersättning utgår.

Du kan avbryta ditt deltagande genom att inte fullfölja enkäten, endast fullständiga enkäter kommer att ingå i statistiken.

Jag accepterar villkoren

- Ja
- Nej

Introduktion

För att delta i enkäten krävs att du äger/ägt en hund som någon gång har fått sedering (lugnande läkemedel) eller blivit sövd. Om hunden i fråga varit sederad/sövd mer än en gång, utgå ifrån ett och samma tillfälle när svaren anges. Enkäten tar ca. 5-10 min att genomföra. Har du fler hundar som blivit sederade eller sövda går det bra att svara på enkäten flera gånger.

Sida 1

1. Vilket kön har hunden i fråga?

- Hane
- Tik

2. Vilken ålder hade hunden när åtgärden/operationen utfördes?

- 0-6 månader
- 7-12 månader
- 1-2 år
- 3-5 år
- 6-8 år
- över 8 år

3. Vilken ras tillhör hunden i fråga?

- Vall-, boskaps- och hederhundar (t.ex. collie, malinois, shetland sheepdog, schäfer)
- Terrier
- Spetsar och raser av urhundstyper (t.ex. lapphund, lajka, pomeranian, finsk spets)
- Drivande hundar samt sök/spårhundar (t.ex. basset hound, beagle, stövare, drever)
- Fågelhundar/apporterande hundar/vattenhundar (t.ex. setter, pointer, tetrivier, labrador, spaniel)
- Vinthund (t.ex. borzoi, greyhound, whippet)
- Schnauzer/pinscher/molosser/bergshundar/sennenhundar (t.ex. boxer, dobermann, dvärgpinscher, rottweiler, risenschnauzer)
- Blandras
- Sällskapshund som ej passar in i någon av de ovanstående grupperna

Sida 2

4. Vart i Sverige utfördes åtgärden/operationen?

- Blekinge
- Bohuslän
- Dalarna
- Dalsland
- Gotland
- Gästrikland
- Halland
- Hälsingland
- Härjedalen
- Jämtland
- Lappland
- Medelpad
- Norrbotten
- Närke
- Skåne
- Småland
- Södermanland
- Uppland
- Värmland
- Västerbotten
- Västergötland
- Västermanland
- Ångermanland
- Öland
- Östergötland

5. Utfördes detta på ett djursjukhus eller en mindre klinik?

- Djursjukhus
- Mellanstor klinik (fler än 2 veterinärer anställda)
- Liten klinik (1-2 veterinärer anställda)
- Vet ej

Sida 3

6. Vilken typ av åtgärd/operation var din hund sederad/sövd inför?

- Kastration
- Tandåtgärd
- Röntgen/ultraljud/CT/MR
- Öronspolning
- Inbokad operation av knölar/tumörer
- Inbokad ortopedisk operation (skador i rörelseapparaten, ben, muskler, senor, ligament etc.)
- Inbokad ögonoperation
- Enklare åtgärd (t.ex. klobrott, pälsvård, blodprovstagning)
- Akut operation (t.ex. kejsarsnitt, akut blödning, livmoderinflammation)
- Annan typ av åtgärd/operation

Sida 4 (endast synlig vid svar "enklare åtgärd" på fråga 6).

7. Vänligen specificera den enklare åtgärden

- Kloklippning
- Klobrott
- Pälsvård
- Blodprovstagning
- Annan än listad ovan _____

Sida 5 (endast synlig vid svar "akut åtgärd" på fråga 6).

8. Vänligen specificera den akuta åtgärden/operationen

- Kejsarsnitt
- Blödning
- Bitskada
- Urinstopp
- Ätit främmande föremål
- Magomvridning
- Livmoderinflammation
- Trauma – trafikolycka
- Annan än listad ovan _____

Sida 6 (endast synlig vid svar "annan typ av åtgärd/operation" på fråga 6).

9. Vänligen specificera vilken åtgärd/operation som utfördes

Sida 7

10. Vet du om djuret i fråga fick sedering (lugnande) eller blev sövd?

- Sedering (lugnande)
- Sövd
- Vet ej

11. Fick du någon information innan åtgärd/operation om komplikationer som kan uppstå efter hemgång?

- Ja
- Nej
- Till viss del
- Minns ej

12. Hur framfördes informationen i frågan ovan?

- Skriftligt
- Muntligt
- Skriftligt och muntligt
- Fick ingen information
- Minns ej

Här kan du utveckla vilken information du fick eller vilken typ av information du sakade gällande frågan ovan (denna är ej obligatorisk)

13. Fick du någon information i samband med åtgärden/operationen om saker att uppmärksamma efter hemgång?

T.ex. operationssåret, hur hunden äter/dricker eller andra specifika saker?

- Ja
- Nej
- Till viss del
- Minns ej

14. Hur framfördes informationen i frågan ovan?

- Skriftligt
- Muntligt
- Skriftligt och muntligt
- Fick ingen information
- Minns ej

Här kan du utveckla vilken information du fick eller vilken typ av information du sakade gällande frågan ovan (denna är ej obligatorisk)

Sida 8

15. Planerades det in någon form av återkoppling efter åtgärden/operationen? (flera svarsalternativ möjliga)

- Ja, via ett återbesök
- Ja, via telefonkontakt
- Ja, jag skulle höra av mig om jag ansåg att en återkoppling var nödvändig
- Nej, ingen återkoppling planerades
- Minns ej

Sida 9 (endast synlig vid svar att återkoppling planerades in i fråga 15).

16. Hur lång tid efter åtgärden/operationen skedde första återkopplingen?

- 0-7 dygn
- 1-2 veckor
- 2-4 veckor
- Efter 4 veckor
- Ingen återkoppling skedde
- Minns ej

Sida 10 (Svar "nej" av fråga 17 gör att respondenten kommer direkt till sista frågan i enkäten).

17. Har hunden fått någon komplikation i hemmet efter åtgärden/operationen?

- Ja
- Nej

18. Vilken/vilka komplikationer stämmer in för din hund och när uppstod/upptäcktes de?

	Denna komplikation uppstod ej	Direkt efter hemkomst	Inom några timmar	Inom ett dygn	Inom 2-7 dagar	Inom 1-2 veckor	Inom 2-4 veckor	Över 4 veckor
Infekterat/inflammerat operationssår	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Urineringsproblem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Smärta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trötthet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vokalisering	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beteendeförändringar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annan komplikation än listade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vid svar ”annan komplikation” i frågan ovan, lista vilken/vilka komplikationer som uppstod

19. Hur länge pågick komplikationen?

	Denna komplikation uppstod ej	Denna komplikation pågår fortfarande	0-6 timmar	7-12 timmar	13-24 timmar	1-7 dygn	1-4 veckor	1-3 månader	3-6 månader	6-12 månader
Infekterat/inflammerat operationssår	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Urineringsproblem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Smärta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trötthet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vokalisering	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beteendeförändringar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annan komplikation än listade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Beskriv gärna dina upplevelser kring komplikationen (denna fråga är ej obligatorisk)

20. Hände det någonting i hemmet som kan ha orsakat komplikationen?
(fler svarsalternativ möjliga)

- Ja, hunden fick av sig tratten/kragen
- Ja, hunden var för aktiv och rörde sig mer än önskat
- Nej
- Ingen uppfattning
- Ja, annat än ovan _____

21. Upplevdes komplikationen så allvarlig att djursjukhuset/kliniken kontaktades?

- Ja, jag kontaktade djursjukhuset/kliniken som åtgärden/operationen utfördes på
- Ja, men jag kontaktade en annan klinik/veterinär
- Ja, kontakt med videoveterinär t.ex. First vet
- Nej, jag fick hjälp genom olika internetsidor och internetgrupper för att lösa komplikationen
- Nej, jag kunde åtgärda komplikationen själv
- Nej, den upplevdes inte vara av den allvarlighetsgrad att en klinik/veterinär behövde kontaktas

Sida 13 (endast synlig vid svar "nej, jag kunde åtgärda komplikationen själv" i fråga 21).

22. Fanns det någon anledning till valet att åtgärda komplikationen själv?
(flera svarsalternativ möjliga)

- Nej, jag ansåg komplikationen så mild att jag kunde åtgärda den själv
- Tidigare dåliga erfarenheter vid kontakt med djurhälsopersonal
- Dåligt bemötande från djursjukhus/klinik där åtgärden/operationen utfördes
- Tog inte mina observationer på allvar
- Hade ej öppet när komplikationen inträffade
- Lång telefonkö
- Ekonomiska aspekter
- Inga passande tider
- Annan orsak än ovan _____

Sida 14 (endast synlig vid svar "nej, jag fick hjälp genom olika internetsidor och internetgrupper för att lösa komplikationen" i fråga 21).

23. Fanns det någon anledning till att djurhälsopersonal/klinik inte kontaktades?

(fler svarsalternativ möjliga)

- Kände att internetsidorna gav de svar jag sökte
- Tidigare dålig erfarenhet vid kontakt med djurhälsopersonal
- Dåligt bemötande från djursjukhus/klinik där åtgärden/operationen utfördes
- Tog inte mina observationer på allvar
- Hade ej öppet när komplikationen inträffade
- Lång telefonkö
- Ekonomiska aspekter
- Inga passande tider
- Annan orsak än ovan _____

Sida 15 (endast synlig vid svar att djursjukhus/klinik/djurhälsopersonal kontaktades i fråga 21).

24. Vilken typ av hjälp erbjöds vid kontakt med djurhälsopersonal?

(flera svarsalternativ möjliga)

- Ett återbesök bokades in
- Telefonrådgivning med behandlande veterinär
- Telefonrådgivning med annan djurhälsopersonal på kontaktat djursjukhus/klinik
- Telefonrådgivning med videoveterinär (t.ex. First vet)
- Ingen hjälp erbjöds

25. På en skala 1-5 hur nöjd var du vid kontakten med djurhälsopersonalen rörande nedan aspekter? 1 motsvarar "inte alls nöjd" och 5 motsvarar "mycket nöjd"

	1	2	3	4	5
Bemötandet från djurhälsopersonalen	☐	☐	☐	☐	☐
Hjälpen du fick	☐	☐	☐	☐	☐
Tillgängligheten (t.ex. öppettider, telefonkö, lediga tider)	☐	☐	☐	☐	☐
Att de tog dina observationer på allvar	☐	☐	☐	☐	☐

26. Fanns det någonting du tyckte att djursjukhuset hade kunnat göra annorlunda när komplikationen upptäcktes?

(flera svarsalternativ möjliga)

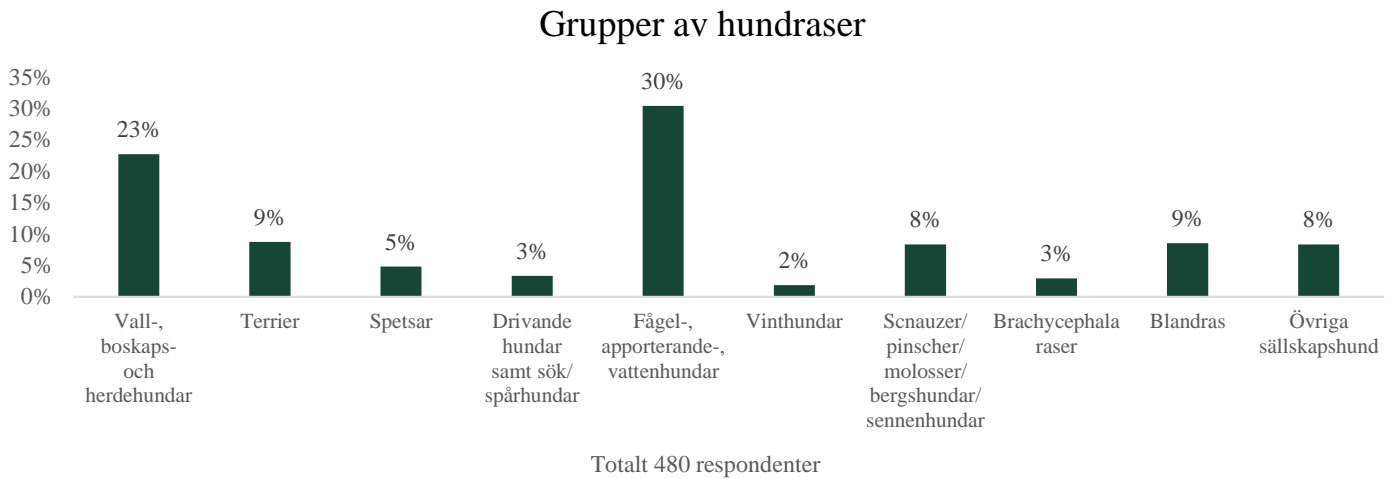
Vid svar med fritext, vänligen skriv vad som kunde ha gjorts annorlunda

- Nej,
- Ja, haft bättre tillgänglighet (t.ex. jouröppet, lättare att komma fram på telefon, fler tillgängliga tider)
- Ja, inte tagit betalt för återbesöket
- Ja, tagit mina observationer på större allvar
- Ja, hade önskat ett bättre bemötande
- Ja _____

Sida 16

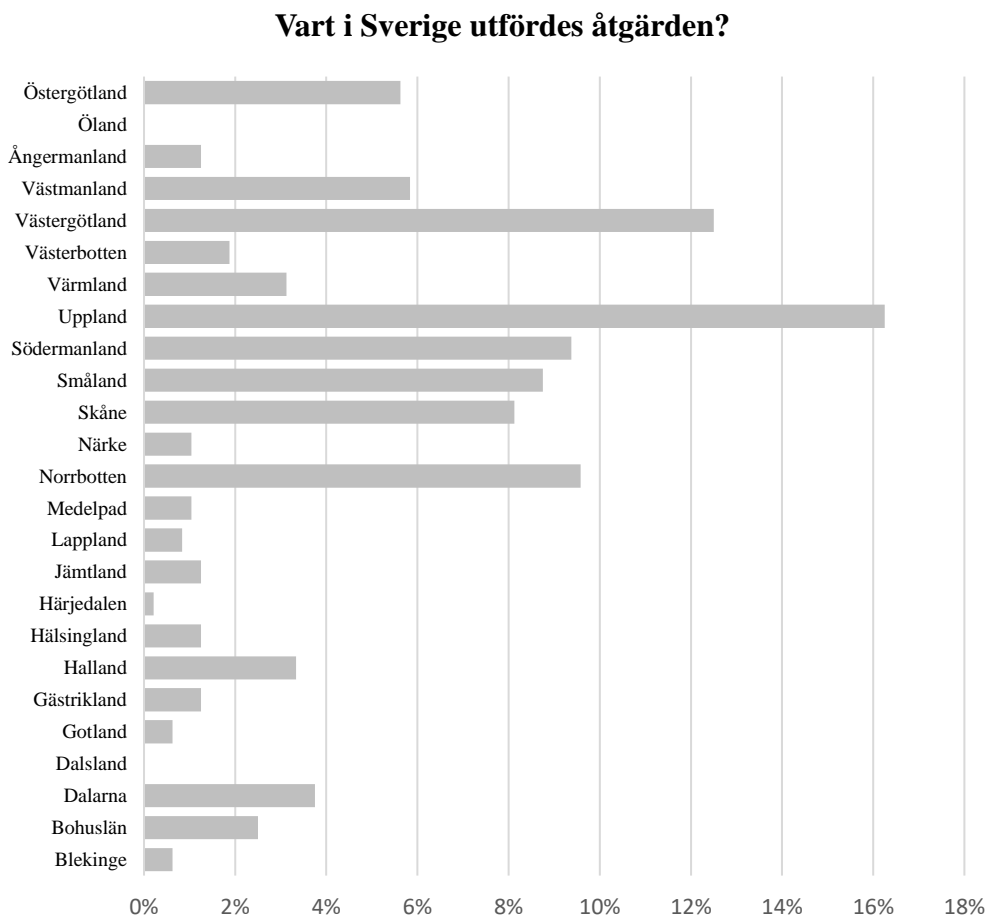
27. Hade du några övriga kommentarer eller synpunkter får du gärna skriva dem här!

Bilaga 2. Fördelning av hundraser

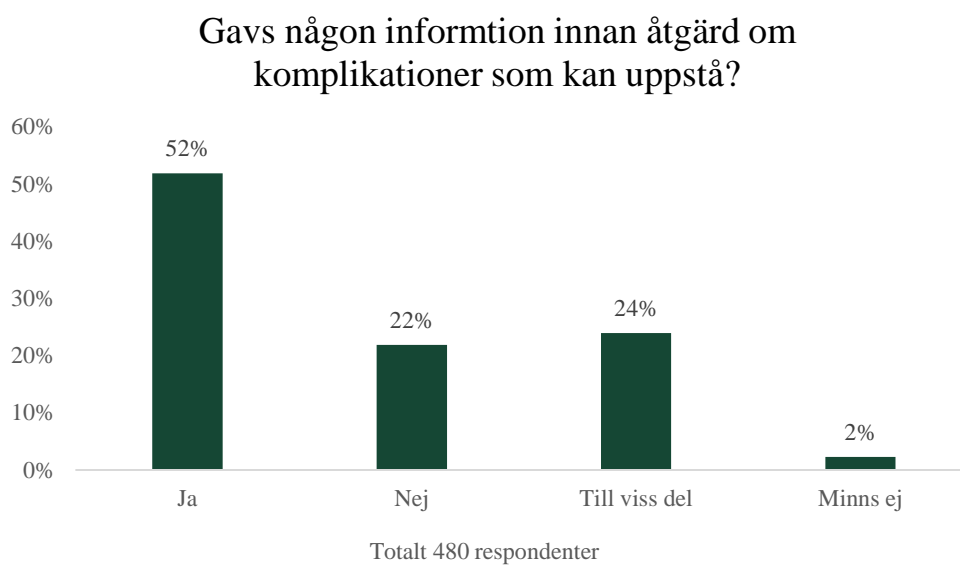
Figur 9. Hundraserna delades in i olika grupper där raser som liknade varandra grupperades ihop.

Bilaga 3. Geografisk fördelning över vart åtgärden utförts

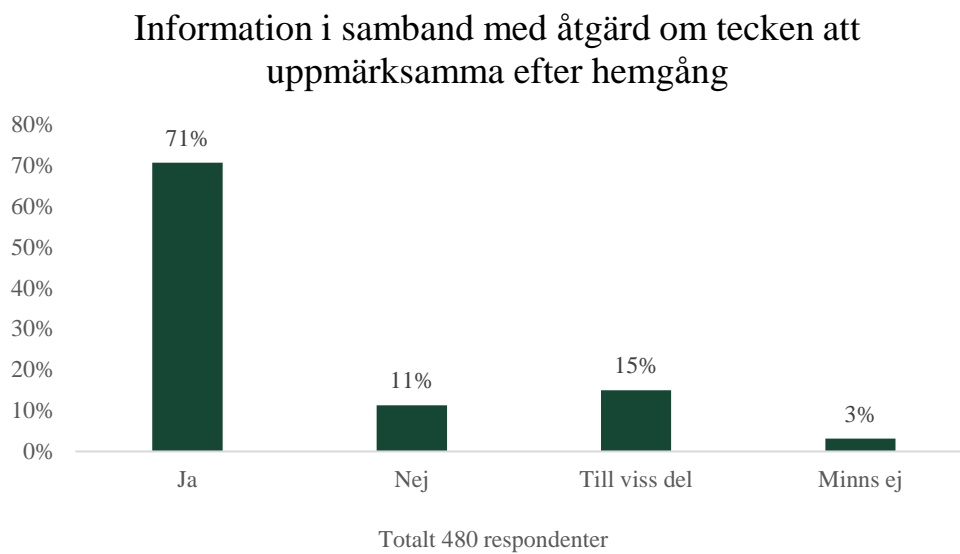
Figur 10. Den geografiska placeringen som åtgärden/operationen utfördes på.

Bilaga 4. Information rörande komplikationer som kan uppstå

Figur 11. Upplevde de svarande att de fick tillräckligt med information innan åtgärd om komplikationer som kan uppstå.

Bilaga 5. Information om tecken att uppmärksamma efter hemgång

Figur 12. Om djurägaren fick information gällande tecken att uppmärksamma efter hemgång.

Bilaga 6. Koden från programspråk R

```
#####  
#####  
# Sökväg & läser in data  
setwd("C:/Users/XXXX/Desktop")  
data<-read.csv2("RÅDATA.csv")  
#####  
#####  
# FRÅGA 1  
# Komplikation Ja/nej mot information om saker att uppmärksamma  
Ja/Nej.  
# Två kategoriska variabler på formen JA/NEJ. Undersöka om ett  
# samband mellan dem finns.  
# Test: Chisq  
#####  
table(data[,16]) #Information om saker att uppmärksamma efter  
hemgång  
table(data[,25]) #Komplikation Ja/Nej  
  
data1<-data[,c(25,16)]  
tabort<-ifelse(data1[,2]=="Till viss del" | data1[,2]=="Minns  
ej", "TABORT", data1[,2])  
data1[,2]<-tabort  
data1<-data1[data1[,2] != "TABORT", ]  
names(data1)<-c("Komplikation", "Information")  
chisq<-chisq.test(y=data1$Komplikation,x=data1$Information)  
  
# Statistiskt signifikant. En association mellan variablerna  
finns.  
#####  
#####  
# FRÅGA 2  
# Samband mellan Djursjukhus och klinik (JA/NEJ) & informerad om  
komplikationer  
# Två kategoriska variabler på formen JA/NEJ.  
# Test: Chisq  
#####  
table(data[,16]) #Information om saker att uppmärksamma efter  
hemgång  
table(data[,5]) #Djursjukhus/klinik  
  
data2<-data[,c(5,16)]  
data2<-data2[data2[,1] != "Vet ej", ]  
data2[,1]<-ifelse(data2[,1]=="Djursjukhus", data2[,1], "Klinik")  
tabort<-ifelse(data2[,2]=="Till viss del" | data2[,2]=="Minns  
ej", "TABORT", data2[,2])  
data2[,2]<-tabort  
data2<-data2[data2[,2] != "TABORT", ]
```

```
names(data2)<-c("Djursjukhus/Klinik", "Information")
chisq<-
chisq.test(y=data2$`Djursjukhus/Klinik`,x=data2$Information)

# Ej statistikst signifikant. Ingen association mellan
variablerna finns.
#####
#####
```